

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΕΥΧΟΣ 4 — ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1961 — ΕΤΟΣ Α

ΙΩΑΝΝΙΝΟΥ

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 4	ΑΘΗΝΑΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1961	ΕΤΟΣ Α'
----------	------------------------	---------

ΕΝ ΟΥΕΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΚΟΡΥΦΗΣ

Ἡ ἐμπόλεμος κατάστασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας συνεχίζεται ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ τελευταίου πολέμου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ θερμοῦ μετετράπη εἰς ψυχρὸν καὶ ὄχι μόνον δὲν ἔλυσε τὰ διεθνή προβλήματα, ἀλλ' ἐπεσώρευσε καὶ ἄλλα.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως εἰς τὸ προσκόνιον, ὡς Μεγάλης Δυνάμεως καταλαβούσης μάλιστα ἀπέραντα ἐδάφη ἀπὸ τὸν Χάρτην τῆς προπολεμικῆς Εὐρώπης περιέπλεξε ἔτι περισσότερον τὰ ζητήματα, διότι ἀπήλλαξε διὰ τῆς προστασίας τῆς τοὺς τέως ἑταίρους τοῦ ἡττηθέντος Ἀξονος ἀπὸ τῆς καταβολῆς πολεμικῶν ἀποζημιώσεων πρὸς Κράτη εὐρισκόμενα ἐκτὸς τοῦ παραπετάσματος.

Ἡ διαμορφωθείσα κατάστασις ἔσχεν ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς διεκδικήσεως τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἡ ὁποία, ἄλλως, ἐνδεχομένως νὰ εἶχεν εὖρει τὴν προσήκουσαν λύσιν τῆς ἀπὸ ἐτῶν.

Ὁ ψυχρὸς πόλεμος ὠθησε τὴν εἰρήνην εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημοῦ κατ' ἐπανάληψιν καὶ τελικῶς ἀπεδείχθη ἀνωφελὴς δι' ἀμφοτέρας τὰς παρατάξεις.

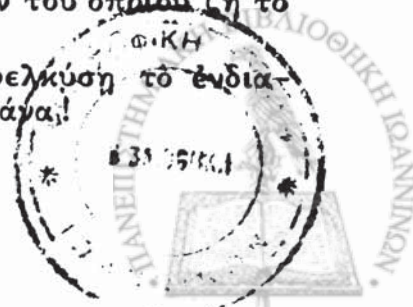
Ἀπὸ τῆς ἀνόδου τοῦ νέου Προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κ. Κένεντυ εἰς τὸν Λευκὸν Οἶκον διαγράφεται προσπάθεια ἀναλήψεως νέας πολιτικῆς, πολιτικῆς προσεγγίσεως πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, ἡ τοῦλάχιστον δοκιμῆς πρὸς ἐξακριβωσιν τῆς ἀληθοῦς διαθέσεως τῆς τελευταίας πρὸς διεθνή συνεννόησιν μὲ προσεχῆ διάσκεψιν κορυφῆς.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν φάσιν τῶν διεθνῶν σχέσεων πολλὰ θέματα θὰ τεθοῦν ἐπὶ τάπητος ἀπὸ τοῦ μεγαλυτέρου μέχρι τοῦ ἀπωτάτου.

Ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς νομίζομεν, ὅτι θὰ ἐπεβάλλετο ἡ ἀνακίνησις τοῦ Βορειοπειρωτικοῦ καὶ ἡ προβολὴ του ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου, διότι εἶναι ἀπὸ τὰ ζητήματα, πού δύναται νὰ ἐπιδειχθῆ ἡ «καλὴ θέλησις» ἀκινδύνως μάλιστα διὰ τὴν κατέχουσαν τὴν Βόρειον Ἡπειρον Δύναμιν, ἀφοῦ ὁ λόγος τῆς στρατηγικῆς σημασίας τῶν στενῶν τοῦ Ὀτράντο, κατόπιν τῆς «προόδου» τῶν νέων ὄπλων, ἀνήκει πλέον εἰς τὸ ἱστορικὸν μουσεῖον, ὁμοῦ μὲ τὰ ὄπλα τοῦ κλασσικοῦ πολέμου, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Κρούτσεφ πέρυσιν ἐκεῖ ἀπέθεσε!

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οἱ ἀρμοδίως ἀσκοῦντες τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀνακινήσουν τὸ ζήτημα τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἀπηχοῦντες τὴν δρόθυμον ἐπιθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁποῖου ζῆ τὸ προσφιλὲς αὐτὸ τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Ἐχει πολλοὺς τίτλους ἡ Βόρειος Ἡπειρος, ὥστε νὰ ἐφελκυσθῆ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων, περισσοτέρους ἀπὸ τὴ Γκάνα!

ΠΑΛΑΙΑ ΓΑΜΗΛΙΑ ΕΘΙΜΑ ΜΕΤΣΟΒΟΥ

Εἰς τὸ Μέτσοβον οἱ νέοι δὲν νυμφεύονται μικροὶ ὅπως εἰς τὸ Ζαγόριον καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἡπείρου. Σπανίως εὐρίσκειται νέος μὴ ὑπερβᾶς τὸ 20ον ἔτος νυμφευμένος. Συνήθως νυμφεύονται ἅμα συμπληρώσωσι τὸ 25ον ἔτος. Τὴν μεσιτείαν πρὸς σύναψιν γάμων, **προξενειὰν** καλουμένην, ἀναλαμβάνουσιν αἱ γραιαὶ, **προξενήτριαι**. Κυριολεκτικῶς αὐταὶ πολιορκοῦσι τοὺς ἐκ τῆς ξενητείας ἐπανερχομένους καὶ παντοιοτρόπως προτρέπουσι πρὸς ὑπανδρείαν, ὅταν δὲ μάλιστα συμβῇ νὰ ἔλθωσιν ἐκ τοῦ ταξειδίου μετὰ πλῆρη τὰ θυλάκια πολλαπλασιάζονται αἱ προσπάθειαι τῶν μεσιτριῶν. Ἡ **ἀρραβωνιαζομένη** (μνηστευομένη) νεάνις δὲν ἐξέρχεται τῆς οἰκίας της, ὅπως μὴ ἴδῃ πλέον αὐτὴν ὁ **γαμβρός** καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ. Κατὰ τὴν τελεσιν τῶν ἀρραβώνων μεταβαίνει ὁ γαμβρὸς μετὰ τινῶν στενῶν συγγενῶν του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μελλονύμφου ὅπου παρουσιάζεται ἡ νεάνις καὶ προσφέρει εἰς αὐτοὺς γλύκισμα· εἶτα κλείεται ἐντὸς τῆς οἰκίας αὐτῆς καὶ δὲν ἐξέρχεται, φόβῳ μήπως τὴν ἴδῃ ὁ γαμβρὸς ἢ καὶ οἱ συγγενεῖς του. Κατὰ τὰς ἐπισημοὺς ἐορτὰς καὶ τὰς Κυριακὰς γίνονται εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα δημόσιοι χοροὶ, καὶ οἱ μὲν ἄνδρες, αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ἄνηθα κοράσια σχηματίζουν εἷνα κύκλον καὶ ὀρχοῦνται τῇ συνοδείᾳ τῶν ἐγχωρίων ὀργάνων (βιολιῶν). τὰ δὲ ἔφηβα (εἰς ἡλικίαν) κοράσια σχηματίζουν ἰδιαιτέρον κύκλον μακρὰν τοῦ πρώτου καὶ ὀρχοῦνται ἄδοντα διάφορα κατάλληλα ἄσματα. Εἰς τὸν δεύτερον τοῦτον κύκλον ἐξέρχονται καὶ λαμβάνουσι μέρος καὶ τὰ ἡοραβωνισμένα, ἀλλὰ πάντοτε κεκρυμμένα ὀπισθεν ἄλλων μὴ ἡοραβωνισμένων. Ἐάν τις παρατυχῶν ἐκεῖ ἀνακαλύψῃ τὴν μνηστὴν του, ὀρμῆ ἐν μέσῳ τῶν κορασιῶν καὶ προσπαθεῖ νὰ πλησιάσῃ πρὸς αὐτήν, ἥτις μόλις ἀντιληφθῇ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ μελλονύμφου της ῥίπτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὴν **φλοκάτα** καὶ καλύπτεται· εἶτα παρεμβαίνουν ἄλλα κορά-

σια καὶ συγγενεῖς τῆς ἡοραβωνιασμένης καὶ οὕτω κεκαλυμμένην τὴν ἀπάγουσιν ἀπὸ τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ὃ δὲ γαμβρὸς ὑφίσταται τοὺς μυκτηρισμοὺς τῶν παρισταμένων. Τὰ τοιαῦτα ἐπαναλαμβάνονται πάντοτε, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν καιωτέραν τάξιν, διότι τὰ τῆς ἀνωτέρας τάξεως κοράσια ἅμα ἡοραβωνισθῶσι δὲν ἐξέρχονται ποσῶς τῆς οἰκίας των μετὰ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων.

Τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς τελέσεως τῶν γάμων ἦτοι τὴν Πέμπτην τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ **πιάνουν τὰ προζύμια**, δηλ. προσκαλοῦν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τοῦ γαμβροῦ καὶ εἰς τὴν μέσσην ἐνὸς δωματίου παρουσιάζεται μία γυνὴ μετὰ σκάφην, ἄλευρον, νερὸν ξύστρα καὶ λοιπὰ διὰ τὴν ζυμωτικὴν, ἐναποθέτει αὐτὴν ἐπὶ τοῦ δαπέδου, γονυπετεῖ πρὸ τοῦ σκάφης καὶ ἀρχίζει τὸ ζύμωμα, οἱ δὲ πρόσκεκλημένοι ὄρθιοι τὴν περικυκλοῦσι καὶ τραγῳδοῦν:

«Τώρα πρωτοζυμώνω. ζωμώνω γιὰ τὸ γάμο κ.τ.λ.»

Καὶ ἕκαστος αὐτῶν ῥίπτει μέσα εἰς τὸ ζυμάρι ὅσα χοήματα προαιρεῖται. Ἄφ' οὗ τελειώσῃ τὸ ζύμωμα μοιράζουσιν τὸ ζυμάρι εἰς ἕκαστον αὐτῶν καὶ τὸ ῥίπτουν πάλιν εἰς τὴν σκάφην, μετὰ τὴν ἀνασκαφὴν αὐτοῦ πρὸς εὐρεσιν δεκάρας τινὸς κ.τ.λ. Ἄφ' οὗ τελειώσῃ καὶ ἡ τελετὴ αὐτὴ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ διασκεδάζουσι μετὰ πρωίας. Ἡ αὐτὴ τελετὴ τῶν προζυμίων γίνεται καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς. Τὸ Σάββατον ἀπὸ πρωίας ἀρχίζουν αἱ ἐτοιμασίαι διὰ τὸν γάμον, ζυμώνουν ψωμιὰ (κλούραϊς) καὶ τὰ στέλλουν εἰς τὸν φοῦρον, ἀναλόγως δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρόσκεκλημένων προμηθεύονται καὶ τὸ κρέας, διὰ τὴν μαγειρικὴν δὲ συμφωνοῦν ἰδιαιτέραν μαγειρίσαν· ἀναφαίνονται εἰδικαὶ μαγειρίσαι διὰ τοὺς γάμους καὶ διὰ τὰ τραπέζια τῶν μνημοσύνων. Μετὰ μεσημβρίαν δὲ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ γαμβρὸς, ἀνάλλα-

γος, μετὰ τοῦ **μπρατίμου** τρέχουν μετὰ τὴν πλόσκαν γεμάτη κρασί, ἀκολουθοῦμενοι καὶ ἀπὸ τὰ βιολιά εἰς τὰς οἰκίας ὄλων τῶν προσκεκλημένων εἰς τοὺς γάμους καὶ τελευταῖον εἰς τοῦ **νονοῦ** καὶ τοὺς προσκαλεῖ ἐκ νέου νὰ τιμήσουν διὰ τῆς παρουσίας τῶν τὸν γάμον. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης· ἐκεῖ μάλιστα προσκαλοῦν καὶ ὅλα τὰ κοράσια τῆς γειτονίας καὶ τραγοῦν τῆς νύμφης ἀπὸ τὴν ὥραν καθ' ἣν τὴν στολίζουν μετὰ τὰ **νυφιάτικα**, ἕως οὗ τὴν παίρνει ὁ γαμβρός. Ἐφ' οὗ τελειώσονται αἱ προσκλήσεις συναθροίζονται ἅπαντες εἰς τὴν οἰκίαν καὶ μετὰ τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς διὰ γλυκοῦ καὶ ρακῆς παρουσιάζουν εἰς τὸ μέσον ἕνα **σκαμνί**, μαζὶ δὲ μετὰ τὸ σκαμνὶ παρουσιάζονται καὶ εἰς αὐτοσχέδιος κουρεὺς μετ' ὄλων τῶν ἐργαλείων του, ἥτοι ξυράφι, σαποῦνι, λεγένη πετσέτα κ.λ.π. Ἐπειτα καθίζουσιν εἰς τὸ σκαμνὶ τὸν πατέρα τοῦ γαμβροῦ, ὅλοι δὲ τριγύρω συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὰ βιολιά τοῦ τραγοῦν τὸ

«τί σοῦ πρέπει ἀφέντη· στοῦ σκαμνί.
[νὰ κάτσης.

βασιλιάς νὰ γένης κτλ.»

Ἐφ' οὗ ξυροῦσιν τὸν πενθερόν, καθίζουσιν εἰς τὸ σκαμνὶ τὸν γαμβρόν καὶ τοῦ τραγοῦν τὸ

«ἀργυρὸ ξυράφι σέρνει ἀγάλια ἀγάλια
μή με κόβεις τρίχα τρίχα τὰ μαλλιά
σου κτλ.»

Μετὰ τὸ πέρας καὶ τῆς διατυπώσεως αὐτῆς ὁ μετερχόμενος τὸν κουρέα περιτρέχει εἰς τὸν ὄμιλον τῶν προσκεκλημένων ἕν μῆλον μέσα εἰς ἕνα πιάτο καὶ τὸ μῆλον αὐτὸ τὸ γεμίζουσιν ἀπὸ δεκάριαι καὶ πεντάραι. Ἐπειτα στρώνουν τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζει τὸ φαγοπότι ἀναμειγμένον μετὰ διαφόρους εὐχάς. Τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὴν τράπεζαν ἔχει ὁ νονός, αὐτὸς διευθύνει τὰ πάντα, ἔχει δὲ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ πάρῃ μαζὶ του καὶ ἄλλους εἰς τὸν γάμον ἐκτὸς τῶν οἰκείων του. Ἄμα τελειώσονται ἀπὸ τὸ φαγί, τραγοῦν ἄσματά τινά τῆς ξενιτειᾶς καὶ κλέφτικα καὶ μετὰ τὰ ἄσματα αὐτὰ χορεύουσιν ἕνα χορὸν **συγκαθιστόν** ὀνομαζόμενον ἀνὰ δύο ἄτομα, ἐξακολου-

θεῖ δὲ ὁ χορὸς ἕως τὰ ἑξήμερώματα. Πρὶν δὲ φέξῃ κινουῦν διὰ νὰ πάρουν τὴν νύμφην, ἀκολουθοῦν δὲ ὅλοι, πλὴν τοῦ πενθεροῦ καὶ τῆς πενθερᾶς, ἄλλοι μετὰ **δαδιά** ἀναμιμένα ἄλλοι μετὰ φανάρι, τραγοῦντες ἴδιον ἐπὶ τοῦτῳ ἄσμα:

«Χριστέ μου τὴν εὐχή σου τώρα στο
[κίνημά μου
Ἀφέντη μου τὴν εὐχή σου τώρα στο
κίνημά μου
Μάνα μου τὴν εὐχή σου τώρα στο κί-
νημά μου».

Αὐτοὶ οἱ στίχοι ἐπαναλαμβάνονται κατὰ κόρον ἕως ὅτου φθάσῃ τ' **ἀψίκι** εἰς εἰς τὸ σπίτι τῆς νύμφης.

Πρὶν δὲ εἰσελθῶν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης θάινονται παρὰ τῶν συμπεθέρων μετὰ ῥύζι ἢ καὶ μετὰ κουφέτα. Ἐφ' οὗ δὲ εἰσελθῶν διευθύνονται εἰς ἄλλο δωμάτιον καὶ ὅχι εἰς τὸ τῆς νύμφης. Τὸ δωμάτιον αὐτὸ καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ δωμάτια τῆς οἰκίας πρέπει νὰ εἴνε ἐντελῶς κενά, διότι ἐπικρατεῖ σύστημα, ὅτι καὶ ἂν εὔρουν οἱ συμπεθέροι νὰ τὰ κλέψουν καὶ διὰ τοῦτο λαμβάνουν ὅλας τὰς προφυλάξεις μέχρι τῆς στέψεως καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης καθὼς καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ ἀφαιροῦν ὅλα τὰ κινητὰ τὰ ὅποια δύνανται εὐκόλως νὰ ἀφαιρεθῶσιν. Ἐφ' οὗ δὲ προσφερθῆ ἂν γλυκὸ εἰς ὅλο τὸ **ἀψίκι** τοῦ γαμβροῦ, μεταβαίνουν ἐν σώματι εἰς τὸ δωμάτιον τῆς νύμφης, ἢ ὅποια ἴσταιται ὀρθία καὶ κεκαλυμμένη μετὰ καλύπτραν χωρὶς νὰ διακρίνεται τὸ πρόσωπόν της· ἢ καλύπτρα αὐτὴ λέγεται **ζαβόνι** προσκυνεῖ τοὺς συμπεθέρους διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς μέσης, τότε προχωρεῖ ὁ **μπράτιμος** πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ὑποδύει παπούτσια καινούρια, μετὰ τοῦτο ἢ πεθερά, ἢ μητέρα τῆς νύμφης δηλαδὴ, διευθύνεται πρὸς τὸν γαμβρόν καὶ τὸν μπράτιμον τοὺς κτυπάει ἀπὸ ἕνα **φοῦσκον** (ῥίπισμα) καὶ τοῖς φορεῖ εἰς τὴν μέσην ἀπὸ ἕνα μανδῆλι εἴτε μεταξωτὸ εἴτε καὶ ἀπὸ τσίπα, μετὰ ταῦτα ἐκκινουῦν διὰ τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ ἰδιαιτέρως οἱ κεκλημένοι τοῦ γαμβροῦ οἵτινες προηγοῦνται καὶ οἱ προσκεκλημένοι τῆς νύμφης. Τελευταῖος ὄλων τῶν προ-

σκεκλημένων του γαμβροῦ ἐξέροχεται ἀπὸ τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ὁ γαμβρός ὅστις περιμένει εἰς τὴν ἐξώπορταν καὶ ἅμα φθάσῃ ἢ νύμφη τὴν ἀρπάζει μὲ τὰ χέρια του ἀπὸ τὴν μέσην καὶ τὴν ἀπάγει ἐκ τῆς οἰκίας τῆς. Τραγωδοῦντες δὲ ἐναλλάξ οἱ τῆς νύμφης καὶ οἱ τοῦ γαμβροῦ τὸ κατάλληλον τῇ περιστάσει ἄσμα:

*Εὔγα κόρη εὔγα εὔγα στὴν αὐλή σου,
—κοντοκαρτερεῖτε νὰ ἀποχαιρετίσω,
τὸν καλὸμ' ἀφέντη, τὴν καλή μου μάνα,*

*τὰ καλὰ μ' ἀδέλφια, τοὺς καλοὺς γει-
τόνους,
πούλησές με μαῖικο, γιὰ 'να δακτυλῶδι
καὶ ζευγάρι παπούτσια,
δώστα πίσω μαῖικο καὶ ξαγόρασέ με.*

δι' ἄλλης ὁδοῦ διευθύνονται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Ἄμα φθάσουν εἰς αὐτὴν τοὺς ὑποδέχονται μὲ ἄλλα ἄσματα, τοὺς θραίνουν μὲ ῥύζι καὶ πάντα εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν ποτίζουν κρασί ἀπὸ ἓνα **μπρίκι** χάλκινο. Συγχρόνως δὲ τραγωδοῦν τὸ ἐξῆς βλάχικον ἄσμα:

*"Ἐσι δάμα ἔσι ἀφέντη
κὰ ἰὲ γίνε νβιάστα κάστρο
γκίνε νὰ ο ἀποδεξιμί
ἄλμπα ἄλμπα κὰ σκαμάγκια
ρόσια ρόσια κὰ πιπέρονλ.
Ντὲ βὰ ρήσιεμ κούσκρλι
ντὲ βὰ λόμον νβιάστα ντὲ γκάσα

ντὲ νὰ μουσατήμα α νουάστρα
ντὲ βὰ ἀφισκουῖμ α βούστρα.*

*'Εβγαῖτε πατέρα καὶ μητέρα
γιατ' ἔρχεται ἡ νύφη μας
—καλῶς τὴν ἐδεχθήκαμε
ἄσπρη σὰν τολύπη ἀπὸ βαμβάκι
κόκκινη κόκκινη σὰν τὸ πιπέρι.
Σᾶς ἐγελάσαμε συμπεθέροι
(καὶ) σᾶς πήραμε τὴ νύφη ἀπὸ τὸ
[σπίτι
(καὶ) εὐμορφήναμε τὸ δικό μας
(καὶ) ἀσχημήναμε τὸ δικό σας.*

Συγχρόνως δὲ καὶ τὸ ἐξῆς ἑλληνικόν :

*«'Εβγα μάνα καὶ πεθερά, γιὰ νὰ δεχθῆς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ δεχθῆς τὴν πέρδικα, πὺν περπατεῖ λεβέντικα».*

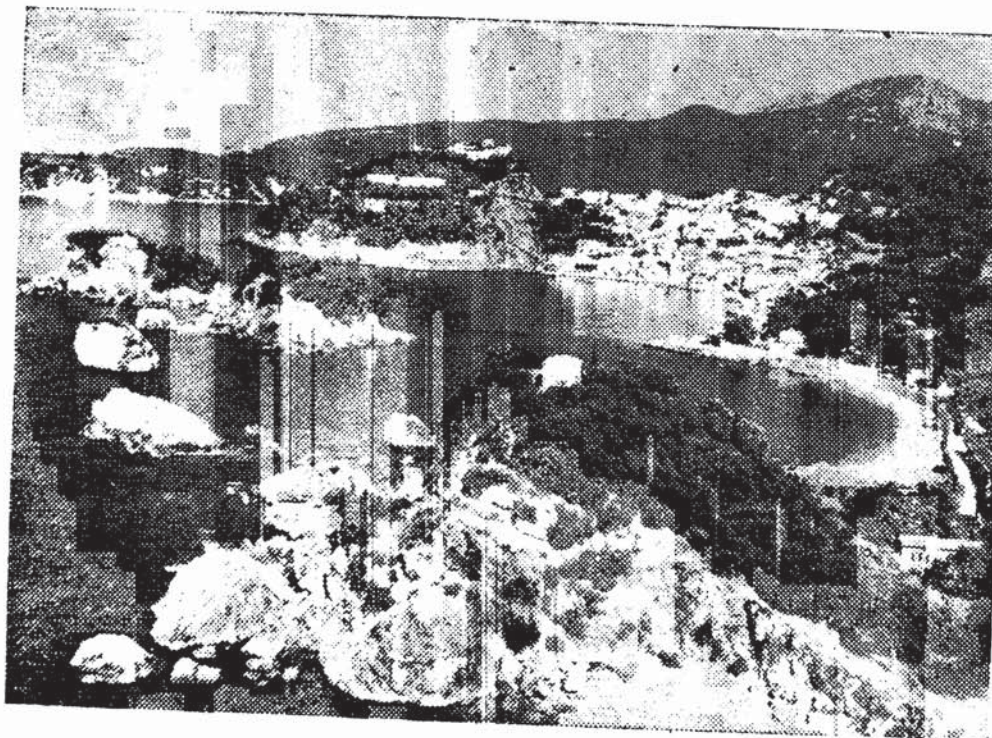
Μετὰ ταῦτα ἀρχίζει ἡ στέψις· μετὰ τὴν στέψιν παίρνουν ὅλοι ἀπὸ ἓνα γλυκὸ καὶ ἀπέρχεται ὁ καθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ ἡσυχάσῃ· ἐκ τῶν ἀκολουθησάντων δὲ τὴν νύμφην συγγενῶν τῆς μένουν ὡς φύλακες (μπεγτζῆδες) τρεῖς ἢ πέντε καὶ κάμνουν συντροφιά τῆς νύμφης μέχρι τῆς Δευτέρας τὸ ἑσπέρας. Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἔπειτα, ὁ γαμβρός, μὲ τὸν μπράτιμον καὶ τὰ βιολιά, πηγαίνει εἰς τὸς οἰκίας ὄλων τῶν προσκεκλημένων, τοὺς καλεῖ διὰ τὸ τραπέζι, τελευταῖον ὄλων τὸν νουνόν, ὅστις θὰ ἔχη ἀρνί, ἓνα ἄσκι κρασί καὶ ἓνα **ταψὶ** ψωμί· ψωμί καὶ κρέας ὑποχρεοῦν

ταῖ ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι νὰ φέρουν εἰς τὸν γάμον. Ἄμα μαζευθοῦν ὅλοι στρώνεται ἡ τράπεζα καὶ μετὰ τὸ φαγοπότι κατὰ τὸ ὅποιον διάφοροι διὰ τῶν ποτηρίων **σηκώνονται ἐντολαὶ (ντολιάδες)** βγάνουν τὸ χορὸ τῆς νύμφης ἔξω, ἔρχονται καὶ οἱ γονεῖς τῆς νύμφης μετὰ τῶν λοιπῶν προσκεκλημένων καὶ χορεύουν ἐπὶ δύο ὥρας καὶ πλέον· μετὰ τὸν χορὸν ἄλλο τραπέζι εἰς τὴν οἰκίαν καὶ διασκέδασις μέχρι πρωΐας. Τὴν δευτέραν τὸ ἑσπέρας πηγαίνουν τὰ προικιά τῆς νύμφης, τότε φεύγουν καὶ οἱ μπεγτζῆδες (φύλακες) καὶ ἀφίνουν τὴν νύμφην μὲ τοὺς νέους συγγενεῖς.

(Τὸ ἄνωτέρω κείμενον δημοσιεύεται ἀκριβῶς, ὡς τοῦτο ἀπαντᾶται εἰς ἐκδόσεις τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς).

ΠΑΡΓΑ

*«Δὲ σὲ ἀλησμόνησα ποτὲ καὶ θάρθω πάλι,
νὰ τραγουδήσω σε ὡς τὸ ἀξίζεις Πάργα....*

Τάκης Τσιᾶκος

Ν Ο Σ Τ Α Λ Γ Ι Α *

Δὲ σὲ ἀλησμόνησα ποτέ, καὶ θάρθω πάλι
καθὼς φλογίζει τὴν καρδιά ἢ ἀποθυμιά σου,
καὶ ὡς παίρνει ὁ νόστος τὴν ψυχὴ, κι' ὁ πλᾶνος νοῦς μου,
γύρω - τριγύρω σου πετάει σὰν πεταλλοῦδα.

Τὰ ταντελένια σου θὰ βρῶ ξανὰ ἀκρογιαλίας,
μὲ τὶς ξανθὲς τὶς ἀμμουδιᾶς - τὸ κεχριμπάρι
τὸ ἀναλωμένο ὡς τὸ φυρὸ σου ἀκροθαλάσσι,
πὸν ὄργᾶ τὸ κῶμα σὲ βραχάκια καὶ σὲ ξέρες.

Τοῦ μεγαλόπρεπου πελάγου σου τὸ χᾶδι,
καὶ τὴν ὄρμῃ, καὶ τὴν ὄργῃ, καὶ τὴν ἀλμύρα
— γαλῆνες ἄφταστες καὶ ὑπέροχες ἀντάρεις —
θὰ τὰ χαρῶ : χαρὰ καὶ ἀγάπη μου κι' ἀνάσα.

Πάνω στοὺς βράχους, στὰ κρεμμάσματα, στίς γράβες,
θὰ σκαρφαλῶσω σὰν ἀνήμερο κατσίκι,
πετροχειλίδονα νὰ πιάσω καὶ ἄσπρους γλάρους,
ὡς νὰ ματώσουν τὰ γυμνά μου τὰ ποδάρια.

Στίς γειτονιᾶς θὰ σεργιανῶ καθὼς καὶ πρῶτα,
βασιλικὸς κορφολογώντας ἀπ' τὶς γλάστρες,
μαῦρα - βατόμουρα ἀπὸ φράχτες, καὶ ἀπὸ χεῖλη
σὰν τὸ κεράσι, ὠραῖα χαμόγελα κι' ἐλπίδες.

Στὸν παχὺν ἴσκιό ἀπ' τὶς ἐληῆς τὶς καρποφόρες
τὴν ἀτραγούδιστη δροσιά θὰ βρῆ ἢ καρδιά μου,
νερὸ τρεχούμενο νὰ ἀκούσω καὶ γαρδέλλι
πολύστροφο, μέσ' ἀπὸ σκίνους κι' ἀπὸ φτέρες.

Καὶ στὸ ἅγιο χῶμα σου, τὴ χλόη πὸν θὰ ἀγκαλιάσω
νὰ πιῶ τὸ μῦρο της, ἢ ἀγάπη θάρθει ἢ ὠραία,
νὰ ἀνατριχιάσει μου ἢ καρδιά, ἢ ἀποσταμένη
στοὺς ξένους τόπους. Καὶ ἢ ψυχὴ ἢ γιομάτη πίκρα.

Δὲ σὲ ἀλησμόνησα ποτὲ καὶ θάρθω πάλι,
νὰ τραγουδήσω σε ὡς τὸ ἀξίζεις Πάργα, καὶ ὅπως
μέσα ἀπ' τὰ σπλάχνα σου πηγὴ ἀναβλύζει ὁ στίχος
κι' εἶσαι ὁ ρυθμὸς : Μιὰ μουσικὴ καὶ μιὰ ἁρμονία.

Τάκης Τσιᾶκος.

* Τάκη Τσιᾶκου : Ἀμμουδιᾶς καὶ ξέρες, Ἀθῆναι 1945.

ΑΛ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΕΛΒΙΝΟΥ *

Γενικά

Οἱ φορεσιᾶς τῆς Ἡπείρου, οἱ ἔθνικες, ἔχουν καὶ ὁμοιότητες μεταξύ τους καὶ διαφορές. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο ὁμῶς μὲ πόση εὐλάβεια διατηρήθηκαν οἱ διαφορᾶς στὴ μορφὴ τους καὶ στὴν τεχνολογία. Ὁ ἄτλας τῶν στολῶν τὶς ἀπεικονίζει μὲ ἀστηρότητα. Τὸ Πωγῶνι συνορεύει μὲ τὸ Ζαγόρι. Ἡ Λιουντζουριά μὲ τὴ Δρόπολη, ἡ Δρόπολη μὲ τὸ Δέλβινο. Πουθενὰ δὲν παρατηρεῖται χαλάρωσι τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς μιᾶς φορεσιᾶς καὶ πρόσμειξι μὲ χαρακτηριστικὰ τῆς ἄλλης.

Ἄν κι' ἔχουν κοινὰ στοιχεῖα διακοσμῆσεως καὶ κοινὰ ὕλικά κατασκευῆς, ὁμῶς ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη περιοχὴ, ἀνάλογα μὲ τὸ ποῦ ὑπάγονται τὰ χωριά, ἡ ἀστηρὴ τήρησι, τοῦ ἐξωτερικοῦ κυρίως σχήματος, εἶναι ἀπαράβατη.

Ὁ πλοῦτος τῶν περιοχῶν, ὁ τρόπος διαβιώσεως τῶν κατοίκων παίζουν ρόλο στὴ διαμόρφωσι τῆς φορεσιᾶς.

Ἡ Λιουντζιώτικη γυναικεῖα φορεσιὰ εἶναι πλουσιώτερη, διότι καὶ ἡ Λιουντζουριά εἶναι πλούσια ἐπαρχία μὲ τοὺς πολλοὺς ξενητεμένους της καὶ τὰ σχετικὰ ἐμβύσματα. Ἡ Πόλι, τὸ Μισίρι, ἡ Βλαχιά στέλλαν ἀφειδῶς τὸ χρυσάφι τους καὶ οἱ οἰκογένειες ἢ οἱ νεοφερμένοι γαμπροὶ ξεσυνερίζονταν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ποιὸς θὰ πάρη τὴ νύφη μὲ τὴν πλουσιώτερη φορεσιὰ—προῖκι.

Ἡ Ζαγορίσια φορεσιὰ εἶναι ἐπίσης πλούσια. Λιουντζουριά καὶ Ζαγόρι εἶναι οἱ χρυσοφόρες ἐπαρχίες τῆς Ἡπείρου. Πρῶτες στὰ γρόσια καὶ πρῶτες στὰ γράμματα. Ἡ γῆ τους εἶναι βουνίσια, ἀδύνατη. Μόνο νερὰ καὶ φροῦτα βγάζαν. Ζαγόρι (τόπος πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ) καὶ Λιουντζουριά (στὴν πλευρὰ τοῦ Λύγκου—βουνοῦ). Γιὰ τὸν κατακτητὴ τοῦρκο περνοῦσαν στὴ δευτέρη γραμμὴ τοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἄν ὁμῶς συνέβαινε αὐτὸ

γιὰ τοὺς τούρκους, ὁ κινητὸς τους πλοῦτος, οἱ θησαυροὶ τῶν ξενητεμένων παιδιῶν τους ἦταν μιὰ συνεχῆς πρόκλησι καὶ μαγνήτιζε τοὺς Λιάμπηδες ληστές, πού τὶς «πατοῦσαν» κάθε τόσο. Ἡ Δρόπολη κάμπος. Οἱ Δροπολίτες τσιφτσίδες γεωργοὶ καὶ τὰ χωριά τσιφλίκια τῶν Καστριῶν ἀγάδων καὶ μπέδων. Ἡ φορεσιὰ εἶναι ἀπλὴ καὶ χωρὶς πολλὰ πλουμίδια. Στὴν Πάνω Δρόπολη, πρὸ ἔχομε ξενῆτες, ἔχομε καὶ πλουμίδια περισσότερα.

Ἡ φορεσιὰ τοῦ Δελβίνου

Ἡ φορεσιὰ τοῦ Δελβίνου, πὸν βλέπει ὁ ἀναγνώστης, δὲν εἶναι γενικὴ τῆς περιφερείας. Εἶναι τοῦ ὀρεινοῦ Δελβίνου. Χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀπλότητα καὶ κυριαρχεῖ σ' αὐτὴ τὸ μάλλινο, πὸν ταιριάζει στὸ κλίμα. Φοριέται στὰ χωριά Λεσνίτσα, Δρόβιανη, Κρόγκους, Μουζίνα, Πετσᾶ, Γαρδικάκι, Συρακάτες, Κώσταρι, Κακοδίκι, Ἐλευθεροχωρὶ, Βελιάχοβο, Λίβενα, Βραϊλάτες. Ὅλα τὰ χωριά αὐτὰ εἶναι ἑλληνοφωνα, ἐκτὸς τῆς Μουζίνας καὶ τῆς Πετσᾶς, πὸν εἶναι ἀλβανόφωνα.

Παλιότερα ἦταν ἀκόμη ἀπλούστερη. Ὅμως οἱ ξενητεμένοι τῆς περιοχῆς, τὰ καζάντια τῆς ξενητεῖας καὶ τῆς Δρόβιανης ἢ κοσμοπολίτικη πρόοδος τὴν πλούτισαν μὲ περισσότερα πλουμίδια.

Ρουτί. (πουκαμίσα) ὕφαντὸ μακρὸν κατέβαινε μέχρι τοὺς ἀστραγάλους. Στὰ μανίκια τὸν φοροῦν χερσὶα μάλλινα, χωριστὸ κομμάτι πλουμισμένο σὲ διάφορους χρωματισμοὺς. Στὸν ποδόγυρο ἔφερε ταντέλλα μεταξωτὴ, δειχτωσες.

Ροῦχο. Πάνω ἀπὸ τὸ ρουτί φοριέται τὸ κυρίως νυφιάτικο ἢ ἑορτινὸ ροῦ-

* Ἀπὸ τὸ νέο βιβλίον τοῦ συγγραφέως «Ἡπειρος» Λαογραφικὰ—Ἠθογραφικὰ—Ἐθνογραφικὰ.

χο μάλλινο, πού σκεπάζει τελείως τὸ ρουτί. Καταλήγει σὲ φαρδειά, σχιστὰ μανίκια πού φέρουν κέντημα μὲ χρυσᾶ καὶ κόκκινα σειρίτια. Στὸ στήθος, πλάκα, ἄφθονα χρυσᾶ κεντίδια. Ὁ γῆρος του μιὰ ἀπλὴ μπορντοῦρα κόκκινη.

Σιάρκα. Σιεγκοῦνι πάνω - κάπι, περσαστὸ χωρὶς μανίκια, ἀπὸ ὑφαντὸ μάλλινο. Φέρνει δυὸ μπορντοῦρες κόκκινες ἀπὸ μεταξωτὸ κορδόνι, ἀπὸ πάνω μέχρι κάτω στὸ ἀνοιγμά της, στὸν ποδόγυρο καὶ στὸ ἀνοιγμα τοῦ ὤμου.

Ποδιά. Ἡ ποδιά ἔχει χρυσὸ κέντημα φάρδους μιᾶς πιθαμῆς στὸ γῆρο της καὶ κατασκευάζονταν στὸν τόπο ἀπὸ τοὺς κάτσιδες (ὑφαντῆδες) μὲ μιλλι καὶ βαμπάκι στὰ πλουμίδια της. Πάνω ἀπὸ τὴν ποδιά, στὴ μέση τῆς ζώνης θηλυκῶνονταν τὰ ἀσημένια *θηλυκωτάρια*.

Ζώνη ἀπὸ βελουδο μὲ χρυσὸ κέντημα φάρδους μιᾶς πιθαμῆς.

Σκούφια νυφικὴ (στέμια τῆς νύφης). Ἡ σκούφια εἶναι πλεῖτὴ μὲ μεταξωτὰ νήματα καὶ καταλήγει σὲ θύσα-

νο. Φλουριὰ τούρκικα, βενέτικα καὶ κωνσταντινᾶτα τὴ στολίζουν "Ἄλλες φοροῦσαν δικιά τους κι' ἄλλες δανεικιά

Τσουράπια (κάλτσες) βαμβακερὰ πλεκτὰ μὲ ριγμένους δυὸ - τρεῖς χρωματισμοὺς καλτσούνια ἀπὸ τοὺς ἀστραγάλους κι' ἀπάνω καὶ πατοῦνες πιὸ κάτω, πού δὲν ἐνώνουν μεταξύ τους, μὲ πλέκονται χωριστὰ.

Μαντήλι μαῦρο μεταξωτό, ὅταν δὲ φορεῖ σκούφια, μὲ χάρι δεμένο πίσω, πού τὸ στολίζει χρυσὸ κέντημα.

Ἄρμάθα μὲ φλουριὰ καὶ παπούτσι λουστρίνι, νὰ ἦ Δελβινιώτισσα, πού γέννησε παληγάρια καὶ ἔθρεψε τὶς ἐθνικὲς ἀντιστάσεις:

*Δέλβινο, μωρέ, Δέλβινο
Δέλβινο καὶ Τσαμουργιὰ
δὲν τὰ δι-μωρὲ δὲν τὰ δί-
δὲν τὰ δίνουν τὰ παιδιὰ
γιὰ νιζὰμ στὸ βασιληᾶ κλπ.*

Τὸ τριγούδι τῆς ἐποχῆς, πού ἐπεβλήθη ἢ ὑποχρεωτικὴ στρατολογία.

Φορεσιὰ τοῦ Δελβίνου
(Δ'ς Βασιλικὴ Εὐαγγ.
Στεργίου).

Λησμονημένες σελίδες

ΤΟ ΜΙΚΤΟΝ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ἡ κατάληψις τῆς Σκάλας Παραμυθίας.

Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Νοεμβρίου ἐπανελημμένοι πληροφοροί εἶφεν ὅτι οἱ Τοῦρκοι προητοίμαζον ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς Σουλίου, τὰς ὁποίας θὰ ἐνήργουν ἰδίᾳ διὰ τμημάτων τῆς χωρ(κ)ῆς, μεθ' ὧν θὰ συνέπραττον καὶ ἄτακτοι Τσάμηδες καὶ ὅτι, ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας τῶν ἐπιδρομῶν τούτων, αἱ ληστρικαὶ αὐταὶ ὀρδαὶ θὰ ἐξεπέμποντο ἀπὸ τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀχέροντος καὶ ἀνατολικώτερον.

Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Μ. Σ. Η. κ. Μπότσαρης καθώρισεν γραμμὴν ἀντιστάσεως ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχέροντος μέχρι Γλυκῆς, ὁπόθεν διέτρεχε τὰς δυτικὰς κλιτῦς τοῦ ὄρους Ζαβρούχου καὶ διὰ Ποπόβου, Μπουρελίσσας, Ἐλευθεροχωρίου, Δύο Βουνῶν, Ὀλύτσικας, ἤνοῦτο μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος. Εἰς ἑκθεσίν του πρὸς τὸν Ἀρχηγ. στρατοῦ Ἡπείρου ὁ ἀρχηγὸς ἀναφέρει :

«Εἰς τὸ Β. τμήμα τῆς οὕτω καταρτισθείσης ἀμύνης εὐρίσκονται τὰ σώματα Κοσσυβάκη, Κολοβοῦ, Φουρτούνα, Κυπριάδου, Δρόσου, Παπαδημήτρη καὶ Παπαγιάννη, Τζαβέλλα, Τσίγγου, Δικαιάκου καὶ Πάσχου. Ἐπίσης τὰ καταρτισθέντα Σουλιωτικὰ σώματα τοῦ Ζήκου ἐξ 100 ἀνδρῶν, Στέφου Σούλη καὶ Π. Τζήμα ἐξ 65 καὶ τῆς Σουλιώτιδος ὀπλαρχηγοῦ Μαρίας Ἀθ. Νατσούλη ἐκ 35 ἀνδρῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ὀπλοφόροι. Τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως ταύτης διέταξα ἵνα, εὐθύς ὡς τοῦτο καταστῆ δυνατόν, συγκεντρωθῆ περὶ τὰ Γρατσανά καὶ Μπαουσούς πρὸς ὀριστικὴν κατοχὴν τῆς ὁδοῦ Παραμυθίας—Ἰωαννίνων οὕτω δὲ ἐξασφαλιζομένων τῶν νώτων καθίσταται δυνατὴ ἡ κατάληψις τῆς Σκάλας Παραμυθίας καὶ ἡ πρὸς ταύτην προχώρησις.

Τὴν κατάληψιν τῆς Σκάλας ἀνέθηκα εἰς τὰ εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκείνην ἐργαζόμενα σώματα Κουτούπη, Δεληγιαννάκη, Καρρᾶ καὶ λοιπῶν».

Τὴν 20 - 11 - 1912 ὁ κ. Μπότσαρης ἐξέδωκε τὴν κάτωθι διαταγὴν :

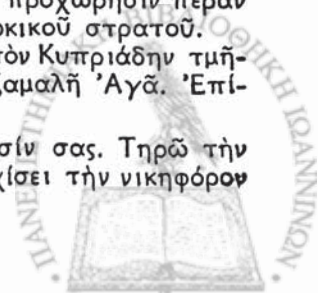
«Πρὸς ἅπαντα τὰ εἰς τὴν περιφέρειαν Γρατσανῶν, Μπαουσούς, Τσαριτσαίνης, Ἐλευθεροχωρίου, Πλέσσα, Δύο Βουνῶν, ἐθελοντικὰ σώματα.

Ἡ ὁδὸς ἀπὸ Ἰωαννίνων εἰς Παραμυθίαν ὀφείλει νὰ τηρῆται κεκλεισμένη εἰς τὸν ἐχθρὸν πάση θυσίᾳ. Διατάσσω ὅπως καταβληθῆ ὑψίστη ἀντίστασις ἐναντίον οἰουδήποτε τμήματος ἐχθρικοῦ στρατοῦ, χωροφυλακῆς ἢ συμμορίας, ἥτις ἤθελεν ἀποπειραθῆ νὰ κατέλθῃ πρὸς Παραμυθίαν. Ὁ ὀπλαρχ. Κοσσυβάκης θέλει προσπαθῆσαι νὰ ἐξασφαλίσῃ κανονικὴν τὴν συμμετοχὴν τῶν ἐντοπίων ὀπλοφόρων εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἐγκαθιστῶν ἀρχηγούς ὑπευθύνους. Ἐπίσης θέλει μοῦ ἀναφέρει ποῦ εὐρίσκεται ὁ ὀπλαρχ. Μπράτος.

Οἱ ὀπλαρχ. Φουρτούνας καὶ Κολοβός, οἱ ὁποῖοι μοῦ ἀνέφερον περὶ κινήσεων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὡσαύτως θέλουσι συμμετάσχει εἰς τὸν ἀποκλεισμόν τῆς ὁδοῦ. Πρέπει νὰ κατανοηθῆ ἀπὸ ὅλους τοὺς κατοίκους ὅτι ὁ ἀποκλεισμός τῆς ὁδοῦ εἶναι ἡ ἀσφάλεια τῶν χωρίων. Διατάσσω τὴν σύλληψιν οἰασδήποτε Ἀλβανικῆς ἢ Τουρκικῆς συνοδείας, ἥτις ἤθελε φανῆ εἰς τὰ πέριξ. Ἀπαγορεύω πᾶσαν προχώρησιν πέραν τῆς γραμμῆς Πλέσσα ὡς καὶ πᾶσαν πρόκλησιν ἐναντίον τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

Μετὰ τοῦ σώματος Κοσσυβάκη θὰ συνεργάζεται τὸ ὑπὸ τὸν Κυπριάδην τμήμα τοῦ σώματος Παπαδιᾶ. Νὰ ἐπιτηρεῖται αὐστηρῶς τὸ Χάνι Τζαμαλῆ Ἀγᾶ. Ἐπίσης νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ διάβασις τῶν Δύο Βουνῶν.

Θέλω φροντίσει ὥστε ὁ ὑπ' ἐμὲ λόχος νὰ ἔλθῃ εἰς ἐνίσχυσίν σας. Τηρῶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐν ἀδελφικῷ πνεύματι συνεργασίας θέλετε συνεχίσει τὴν νικηφόρον δρᾶσιν σας».

Ἐπίσης πρὸς πρόληψιν τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τὸ στρατηγεῖον ἀφ' ἐνὸς μὲν διέταξε τὴν κατάληψιν τοῦ χωρίου Πλέσσα μετὰ τῆς περιοχῆς του, πρὸς ἀποκοπὴν τῆς συγκοινωνίας Ἰωαννίνων—Παραμυθίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεκρότησε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3334)13 - 11 - 12 διαταγῆς του στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Τεριακίδην Βασίλειον ἐξ 87 ὀπλιτῶν, ληφθέντων ἐκ τῶν ἐν Ἄρτῃ ἐμπέδων τμημάτων, μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κατάληψιν καὶ τῆς Σκάλας Παραμυθιάς, ἵνα οὕτω ἀποκοπῆ πλήρως ἡ ὁδὸς συγκοινωνίας Ἰωαννίνων—Παραμυθίας, ἣτις ἀπετέλει σημαίνουσαν ὁδὸν ἐφοδιασμοῦ τῆς φρουρᾶς Ἰωαννίνων ἐκ τῶν περιφερειῶν Μαργαριτίου, Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν, — ὅταν μάλιστα ἤρξαντο νὰ καρποῦνται καὶ τὴν περιοχὴν τῆς Β. Ἠπείρου αἱ ἀλβανικαὶ ὁμάδες δι' ἑαυτὰς καὶ τὰ ἀφικνούμενα ἐκεῖ τμήματα τῆς ἠττηθείσης τουρκικῆς στρατιᾶς τοῦ Ἄξιου, — καὶ ἵνα πρὸς τούτοις παρεμποδισθῆ ἡ διαρπαγὴ καὶ πυρπόλησις τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς Παραμυθίας, ἣν εἶχον ἤδη ἀρχίσει οἱ Τοῦρκοι, κατὰ τὴν μέθοδόν των, τῆς ἀρπαγῆς τῶν περιουσιακῶν καὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ πάντων τῶν χωρίων τῶν χριστιανῶν.

Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ἀναχωρῆσαν ἐξ Ἄρτης τὴν 16 Ν)βρίου ἀφίκετο διὰ Λέλοβας καὶ Λιβίκιστας τὴν 20 ἰδίου εἰς Πόποβον, χωρίον ἀπέχον 2 ½ ὥρας τῆς Σκάλας Παραμυθιάς. Ἐκεῖ συνεδέθη μετὰ τῶν λοιπῶν ἐνεργούντων εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἐθελοντικῶν σωμάτων τῶν Κρεμμύδα (48 ἀνδρῶν), Μάρκου Δεληγιαννάκη (26), Βάρφη (10), Γεωργ. Καρρᾶ (150 ἐνόπλων χωρικῶν), Νικολάου Κουτούπη (ἐκ 40 χωρικῶν τοῦ Ποπόβου) καὶ ἄλλων τινῶν ἐξ ἐντοπίων ὀπλορῶρων, μετὰ ἐπὶ ἐπικεφαλῆς τοὺς ἱερεῖς τῶν χωρίων, τεθέντων ἀπάντων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Τεριακίδη, ὅστις πάλιν ὑπήχθη ὑπὸ τὸν ἀντισυνταγματάρχην Μαλάμον. Οὗτος, ἅμα τῇ καταλήψει τῆς Πλέσσας, διέταξε τὸν Τεριακίδην, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν κατάληψιν τῆς Σκάλας Παραμυθίας διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν συγκοινωνιῶν τοῦ στρατοῦ μας ἐν τῇ μελλούσῃ προελάσει του.

Ἡ Σκάλα Παραμυθίας περιβάλλεται Ν. Α. ὑπὸ τοῦ ὄρους Γκορίλα, τοῦ συνεχιζομένου μετὰ τὴν πρὸς νότον ὄροσειρὰν τοῦ Σουλίου, Α. ὑπὸ τοῦ ὄρους Σπάτα, συνεχομένου μετὰ τὰ ὑψώματα Βαρδῶπια καὶ Β. καὶ Β. Δ. ὑπὸ τῆς ὄροσειρᾶς Τσουπάνι - Χιονίστρα. Ἀποτελεῖ δὲ εἶδος αὐλῶνος, ποικίλλοντος κατὰ πλάτος ἀπὸ 200—500 μ. μήκους δὲ 2500 μ. ἐκ τῆς εἰσόδου πρὸς τὴν ἐξοδον, ἔνθα Β. Δ. τὸ Ἐλευθεροχώριον, Ν. Δ. δὲ τὰ ὑψώματα Βαρδῶπια, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σπάτα.

Οἱ τοῦρκοι κατεῖχον 1) τὸ Ἐλευθεροχώριον, διὰ 40—40 χωροφυλάκων καὶ ρεδίφιδων. 2) Τὸ ἀρχαῖον φρούριον, τὸ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σπάτα, διὰ 60—100 λιάπηδων. 3) Τὴν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων Βαρδῶπια ἀτραπὸν, ἐν ἣ εἶχον τάξει φυλάκιον ἐξ 25 ἀνδρῶν. 4) Θέσιν δεσπόζουσαν τῆς ἐξόδου τῆς στενωποῦ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Γκορίλα, καὶ τὸ ἐκεῖ ἡρειπωμένον φρούριον, ὅπου ἐφύλαττον 30 χωροφύλακες μετ' ἀρκετῶν ἀτάκτων Τσαμηδων ὀπλισμένων διὰ Μαρτίνι.

Ἄμα τῇ λήψει τῆς ὡς ἄνω διαταγῆς ἀπεφάσισεν ὁ Τεριακίδης νὰ ἐνεργήσῃ τὴν κατάληψιν τῆς τοποθεσίας ταύτης αἰφνιδιαστικῶς κατὰ τὴν νύκτα τῆς 25—26 Νοεμβρίου. Καθώρισεν ἐπομένως τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν σωμάτων, ἅτινα πράγματι κατώρθωσαν νὰ καταλάβωσι πάντα, ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν του στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, τὰς καθορισθείσας θέσεις μέχρι τῆς 4 πρωῒνης τῆς 26 Ν)βρίου. Ἀμέσως κατόπιν διὰ συμπεφωνημένου σημείου ἤρξατο αἰφνιδιαστικῶς δι' ὁμοβροντιῶν χειροβομβίδων καὶ δυναμίτιδος καὶ συγχρόνως ἐκ τῶν κλιτύων τοῦ ὄρους Σπάτα, τοῦ αὐχένος ὄρους

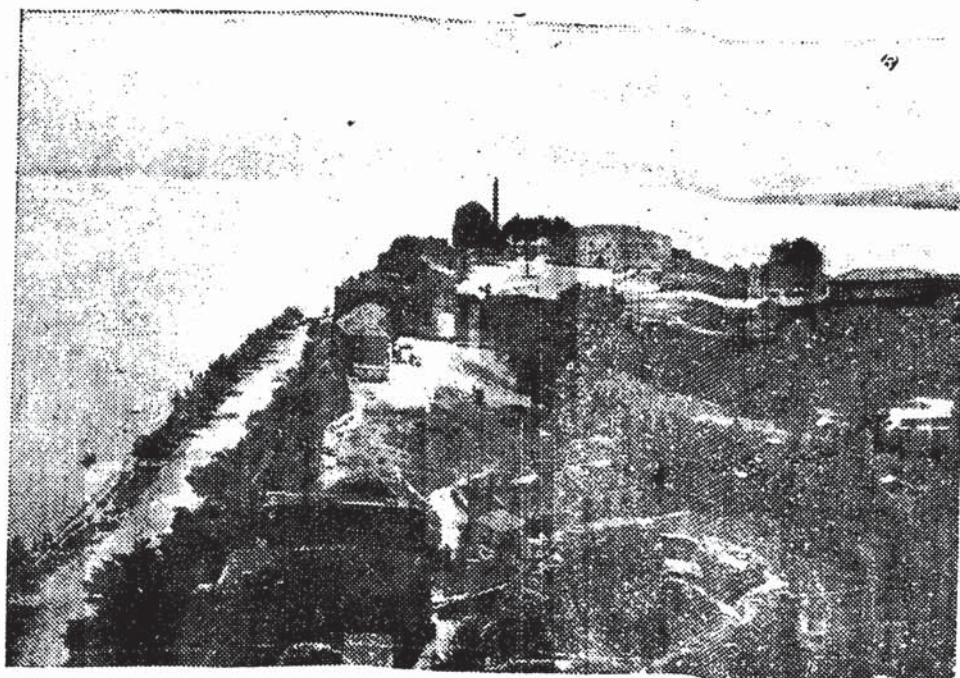
Γκορίλα καὶ κατὰ μέτωπον, ἢ ἐπίθεσις τῶν ἡμετέρων κατὰ τοῦ δεσπόζοντος τῆς στενωποῦ φρουρίου καὶ κατὰ τοῦ Ἐλευθεροχωρίου. Οἱ τοῦρκοὶ ἐορτάζοντες τὸ ραμαζάνιον, αἰφνιδιάσθησαν πράγματι. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ὄρμη τῶν ἡμετέρων ἦτο κεραυνοβόλος καὶ ἀκατάσχετος, καταληφθέντες ὑπὸ πανικοῦ, ἐτράπησαν ἅμα τῆ αὐγῇ, ἔκ τε τοῦ φρουρίου καὶ Ἐλευθεροχωρίου εἰς ἄτακτον φυγὴν πρὸς Παραμυθίαν. Καταδιωκόμενοι ὁμως κατὰ πόδας ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τοῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος καὶ τῶν σωμάτων Κ. Κρεμμύδα, Ν. Κουτούπη καὶ Βάρφη, ἐκυκλώθησαν καὶ ἐφονεύθησαν πάντες οἱ ἔκ τοῦ χωρίου ὑποχωρήσαντες.

Περὶ τὴν 18 ὥραν ἐξεπολιορκήθη διὰ βομβῶν καὶ δυνάμιτιδος καὶ ὁ παρὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς στενωποῦ Γκορίλας - Πῦργος (Κούλια), παραδοθέντων τῶν πλείστων ἔκ τῶν τῆς φρουρᾶς του, ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις βαρέως τραυματισμένοι. Κατὰ τὴν μάχην ταύτην οἱ τοῦρκοὶ ἐγκατέλειψαν τὰ πάντα εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν καὶ περὶ τοὺς 40 αἰχμαλώτους. Ὑπέστησαν δέ, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Τεριακίδη, ἀληθῆ πανωλεθρίαν, ἀφοῦ μόνον ἐντὸς τῆς στενωποῦ ἐγκατέλειψαν 80 νεκρούς, ἐξ ὧν 2 ἀξιωματικούς, εἰς δὲ τὴν ἐκεῖθεν πεδιάδα τῆς Παραμυθίας ἐφαίνοντο κατακείμενα ὑπερδιπλάσια ἀκόμη πτώματα φονευθέντων ἐξ αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐφονεύθησαν ἐν ὄλω 12, ἐν οἷς καὶ ὁ ὄπλαρχηγὸς Ν. Κουτούπης καὶ ἐτραυματίσθησαν περὶ τοὺς 10

Καταληφθείσης οὕτω καὶ τῆς Σκάλας Παραμυθίας ἀπεκόπη ἡ συγκοινωνία Ἰωαννίνων - Παραμυθίας καὶ ἐξησφαλίσθη ἅμα πλήρως ἡ περιοχὴ Σουλίου ἀπὸ πάσης ἐκεῖθεν ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ

Ἐπὶ τὸ Κάστρο, τὸ Σαράϊ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ κι' ἡ παραλίμνιος
Λεωφόρος Κ. Καραμανλῆ.

(Φωτογρ. τοῦ καλλιτέχνου φωτογράφου κ. ΣΠ. ΜΕΛΕΤΖΗ)
Τὸ Μέτσοβο χιονισμένο. Διακρίνεται τὸ καμπαναριό τῆς Ἀγίας
Παρασκευῆς καὶ στὸ βάθος κορυφογραμμὲς τῆς Πίνδου.

(Φωτογρ. ἀρχεῖον «Εἰκόνες τῆς Ἠπείρου»)
Μετσοβίτισσες καὶ Μετσοβίτες ἔχοντες στὸ μέσον τὸν Δήμαρχο
Μετσόβου κ. Γεώργιον Ρόζον. — Κομμάτι ἀπὸ τὶς γραφικὲς
ἔθνικες φορεσιῆς τῆς Ἠπείρου πού θὰ μελετῶνται πάντα σὰν
θέματα τῆς ἐλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης.

(Φωτογρ. τοῦ καλλιτέχνου φωτογράφου κ. ΣΠ. ΜΕΛΕΤΖΗ)
Τὸ παλαιὸ γεφύρι τῆς Κόνιτσας στὸν Ἄωο.

ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΑΛΗ, Γυμνασιάρχου

Τ Σ Ε Π Ε Λ Ο Β Ο *

Ταξιδιωτικές έντυπώσεις

Τὸ Τσεπέλοβο σοῦ προβάλλεται γεμάτο ἀρχοντιά· εἶναι πραγματικὸ κεφαλοχώρι. Σήμερα βέβαια, ἔχασε ὅλη ἐκείνη τὴν παλιά του αἴγλη, ὅμως τὰ ἴχνη αὐτῆς τῆς ἀρχοντιᾶς του παραμένουν ζωηρά, παρ' ὅλο τὸ ρήμαγμα ποὺ ἔφερε στὸ πανέμορφο χωριὸ ἡ ξενητεία.

Ἡ πλατεία του, πρῶτα - πρῶτα, ποὺ θὰ συναντήσεις, θὰ σοῦ μιλήσει τόσο εὐγλωττα. Μιὰ καλοστρωμένη ὁρθογώνια, ἡ μεγαλύτερη τοῦ Ζαγοριοῦ, σοῦ ἐπιβάλλει τὸ σεβασμὸ καὶ ἀθελά σου κάθεται καὶ συλλογίζεσαι ὅλη ἐκείνη τὴ χαμένη δόξα τοῦ χωριοῦ, ποὺ διηγοῦνται μὲ τὸ βουβό τους παράπονο τ' ἀρχοντικά σπίτια μὲ τὰ λουλουδιασμένα παράθυρα καὶ τὶς μεγάλες ἐξώθυρες καὶ τοὺς πανύψηλους καλοχτισμένους μαντρότοιχους.

Θὰ συναντήσεις βέβαια καὶ σὲ ἄλλα χωριά, ἓνα δυὸ σπίτια μεγαλύτερα, τὸ Τσεπέλοβο ὅμως θὰ σοῦ ἐπιδείξει τὴν ὀργανωμένη προσπάθεια μ' ἓνα σωρὸ ἐκδηλώσεις, ποὺ δὲ σοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀμφισβητήσεις τὰ πρωτεῖα, ποὺ διεκδικεῖ. Ὅλη ἡ ἐμφάνιση τοῦ χωριοῦ, εἶναι μιὰ προσπάθεια ἐπίμονης καὶ πολύμοχθης ἐργασίας, ποὺ συστηματικὰ ἀνέβασε τὸ ἐπίπεδο τῶν κατοίκων στὸ προβάδισμα μιᾶς γνήσιας Ζαγορίσιας ζωῆς σ' ἓνα πολιτισμὸ, ποὺ δὲ συναντᾷ σὲ καμμιάν ἄλλη ἑλληνικὴ περὶοχή, τόσο ἀπομακρυσμένη καὶ ὀλιγάνθρωπη μάλιστα. Αὐτὸ τὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς μόλις ἀντικρύσει τὸ χωριὸ καὶ ἔρθει σὲ κάποια ἐπαφή μὲ τὸν πρῶτο τυχαῖο κάτοικο.

Τὸ Τσεπέλοβο, ὅπως καὶ ὅλα τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ, ἀφείλθον τὴν ἀκμή τους στὴν προκοπὴ τῶν ταξιδεμένων, πρὸ πλούτισαν στὸ ταξίδι κι' ἀγάπησαν τὸ χωριὸ τους καὶ διέθεσαν τὸν ἰδρώτα τους γιὰ τὴν ἀνακούφιση τῶν κατοίκων

τοῦ χωριοῦ των μὲ πολλὰ ἀγαθοεργήματα. Ἡ ἐπίδραση αὐτὴ εἶναι αἰσθητὴ καὶ τὸ Τσεπέλοβο πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα Ζαγοροχώρια δείχνει μιὰν ἀλλαγὴ στὸν τρόπο τῆς ζωῆς, ποὺ συνέτεινε σ' αὐτὸ πάρα πολὺ καὶ ἡ ἐγκατάσταση τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς σκλαβιάς, θεωρώντας τὸ Τσεπέλοβο τὴν πρωτεύουσα τοῦ Ζαγοριοῦ.

Τὴν ἀνάπτυξη αὐτὴ καὶ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τῶν Τσεπελοβιτῶν τὴ βλέπουμε τόσο χαρακτηριστικὰ καὶ σὲ τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Λαμπριδῆ: «Εἰσήχθη ἰδίως ἐνιαῦθα πρὸ πολλοῦ καὶ ἡ τῶν πόλεων ἐνδυμασία συντείνουσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκτροιότητος πενίας». Αὐτὸ δείχνει ποιά ἐπίδραση εἶχε στὸ Τσεπέλοβο τὸ ταξίδι καὶ ἡ φιλοδοξία του νὰ γίνῃ πραγματικὴ πρωτεύουσα τοῦ Ζαγοριοῦ.

Μὲ ὅσα κι' ἂν λέει ὁ Λαμπριδῆς γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς, πρέπει νὰ δεχτοῦμε, πὼς τὸ ταξίδι καὶ ἡ προκοπὴ πολλῶν Τσεπελοβιτῶν ἐπέδρασαν τρομερὰ στὴν ἀνάπτυξη τῶν κατοίκων καὶ τὸ ἀνέβασμα τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, παρ' ὅλην τὴν «πενίαν» ποὺ διατείνεται, γιὰ τὸ Τσεπέλοβο ἠτύχησε νὰ ἔχει πολλοὺς πλουσίους, ποὺ ἀγάπησαν τὸ χωριὸ τους καὶ σκόρπισαν σ' αὐτὸ μὲ ἀπλοχεριὰ τὸ χρῆμα τους καὶ μάλιστα καὶ ἔξω ἀπ' αὐτό.

Λένε π. χ. γιὰ τὸν εὐεργέτη Ἀναστάσιο Τσοῦφλη πὼς, ὄχι μονάχα ἴδρυσσε, ἀλλὰ καὶ πλήρωνε τοὺς δασκάλους 40 σχολείων στὴ Μακεδονία. Ὁ ἴδιος ἔκαμε φαρμακεῖο, ποὺ ἔδινε δωρεὰν τὰ φάρμακα στοὺς κατοίκους, ποὺ βρισκονται καὶ σήμερα, ἐσπούδαζε παιδιὰ καὶ

* Ἀπὸ τὸ λαμπρὸ βιβλίον τοῦ Γιάννη Σαράλη, Ζαγόρι, 1957.

πάντρευε κορίτσια φτωχά.

Ὁ Μπίκας καὶ ὁ Δούμας, τέσσερις φορές τὸ χρόνο μοίραζαν στοὺς φτωχοὺς τοῦ χωριοῦ περισσότερο ἀπὸ 500 χρυσὲς λίρες καὶ πάντρευαν 4 φτωχὰ κορίτσια κάθε χρόνο.

Ἔτσι ἡ «πενία» πὺν μιλάει ὁ Λαμπρίδης δὲ φαίνεται ν' ἀνταποκρίνεται στὰ πράγματα. Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς δὲν τοῦ ἄρεσε, καὶ ἡ πολυτέλεια, πὺν ἄρχισε πρῶτα στὸ Τσεπέλοβο καὶ σιγὰ - σιγὰ καιόπι καὶ σι' ἄλλα χωριά.

Μὲ τὴν παράδοση αὐτὴ καὶ τὶς ἀγαθοεργίες, ἦταν φυσικὸ τὸ Τσεπέλοβο ν' ἀναπτύχθῃ καὶ πνευματικὰ καὶ νὰ παρουσιάζει ἐξαιρέτους πνευματικούς ἀνθρώπους, πὺν ἐπιδροῦν στὸ χωριό τους καὶ γενικώτερα στὴν ἄλλη πατρίδα τους.

Ἔτσι ὁ Κ. Ράδος εἶναι Τσεπελοβίτης καὶ ὁ Κ. Ράδος, παπποῖς του, εἶναι ὁ πρῶτος πὺν συνέλαβε τὴν ἰδέα γιὰ τὴν ἴδρυση μυστικῆς ἐταιρείας γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ σκλαβωμένου ἔθνους, ἀν πιστέψουμε τὸν Στεφ. Ξένο (Ἡρωὶς τῆς Ἑλλήν. Ἐπαναστάσεως).

Ἐπολείμματα τῆς ἀκμῆς τοῦ Τσεπελόβου βλέπουμε καὶ σήμερα στὰ σπίτια τα μεγάλα, πὺν ἔχουν κάτι ξεχωριστό, στοὺς δρόμους τοὺς καλοστρωμένους, στὴν παλιὰ ἐκκλησία, πὺν εἶναι χτισμένη πρὸ 300 ἐτῶν, καθὼς δείχνει ἡ ἐπιγραφή της, στὶς θανατίσεις ἀγιογραφίες.

Στὴν ἐξαιρετὴ αὐτὴ ἐκκλησιά, παραφονία ἀποτελεῖ τὸ δάπεδο καθὼς ἐπισκευάστηκε τὴν τελευταία, μὲ σύγχρονα πλακάκια, πρὸ πάντων στὸ χωρὸ γύρω ἀπ' τ' ἀναλόγια τῶν ψαλτάδων, μὲ τὸ διακοσμητικὸ τετράγωνο ἀπὸ ἀσπρόμαυρα πλακάκια μὲ κόκκινο.

Θαυμάσιο εἶναι τὸ παλιὸ εὐαγγέλιο μὲ τὴ λεπτὴ ἀσημένια ἐπένδυση.

Καθὼς περιδιαβάσει τοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ ὁ ἐπισκέπτης, θὰ σταθεῖ συγκινημένος στὴν ἐντοιχισμένη πλάκα τοῦ Ἱ. Βηλαρά.

Στὸ Τσεπέλοβο, ἄφησέ τὴν τελευταία πνοή του, ὁ ρηξικέλευτος ποιητής, αὐτὸ τὸ σπινθηροβόλο πνεῦμα, πὺν προηγῆθηκε τόσο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του. Διαβά-

ζουμε μὲ πραγματικὴ συγκίνηση:

Εἰς μνήμην τοῦ ποιήτου Ἰωάννου Βηλαρά ταφέντος ἐνταῦθα ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἐταιρεία τῆς Ἑλλάδος προτάσει τοῦ καθήγητου τοῦ Πανεπιστημίου Κωνσταντινοῦ Ν. Ράδου ἐνετοιχίσεν.

Ἄνάλογο μὲ τὸ χωριὸ εἶναι καὶ τὸ σχολεῖο του. Σὰν πλησιάζουμε, ἐντύπωση μᾶς κάνουν τὰ πενήντα χάλκινα κουβαδάκια (μπαγρατσάκια, καθὼς τὰ λένε), πὺν στέκουν ἀπ' ἔξω στὴν αὐλὴ στὴ σειρά, ὅλα μὲ παραδειγματικὴ τάξη. Πρῶτῳ τῷ δάσκαλο, νὰ μᾶς ἐξηγήσει τί λόγο ἔχουν ὅλα τοῦτα τὰ κουβαδάκια.

— Σὰν σκολάσουν τὰ παιδιὰ, τὸ κάθένα θὰ ποτίσει φεύγοντας κι' ἓνα δέντρο.

Τὸ σχολεῖο εἶναι θερινό, γιὰτὶ ὑπάρχουν ἀρκετὲς οἰκογένειες Σαρακατσαναίων, πὺν ἔρχονται τὸ καλοκαίρι γιὰ τὶς θερινὲς βόσκες.

Φεύγουμε ἀπ' τὸ Τσεπέλοβο μὲ παράξενα συναισθήματα. Τὸ χωριὸ μὲ τὴν ἐμφανῆ του ἀρχοντιά, δὲ μπόρεσε νὰ μᾶς κατακτήσει. Μᾶς κράτησε σὲ κάποια ἀπόσταση, φειδωλὸ στὶς διαχύσεις του, γεμᾶτο ἀξιοπρέπεια δὲν ἄνοιξε τὴν καρδιά του σὲ περαστικούς διαβάτες. Ξέρει νὰ κρατᾶ τὸν πόνο του μὲ κάποια ἀξιοπρέπεια, σὰν παλιὸς ἀρχοντας πὺν ἔχασε τὰ δαχτυλίδια του, τοῦ ἀπέμειναν ὅμως τὰ δάχτυλα».

Μὲ τέτοιες σκέψεις καὶ ἀνάλογα συναισθήματα ἀφήνουμε τ' ἀρχοντικὸ χωριὸ καὶ παίρνουμε τὸ δρόμο γιὰ τὸ Σκαμνέλι. Κάθε τόσο ὅμως, οἱ στίχοι τοῦ Ἱ. Βηλαρά ἔρχονται σὰν ἀπόφωνο κι' εὐγενικὴ ἐπανόρθωση πὺν φτερουγίζουν στὰ ἔρημικὰ παράθυρα τοῦ χωριοῦ καὶ μᾶς ἀκολουθοῦν στὸ δρόμο μας:

«Ἀγαπῶ τὴ Ὀλίψη πὺν ἡ καρδιά μου κλεῖ δὲν ταιριάζει ὁ πόνος πὺν τὸν διαλαλεῖ καὶ τὸν προστυχαίνεις...»

ΑΛΕΞΗ Π. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗ *

ΠΑΛΗΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ - Η ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ

Αί σελίδες αὐταὶ εἶναι ἀπὸ ἓνα βιβλιαράκι τοῦ Ἡπειρώτου Α. Π. Κουτσαλέξη, ποῦ ἐξεδόθη τὸ 1882 μὲ τὸν τίτλον «Διαφέροντα καὶ περιέργα τινα ἱστορήματα». Τὸν πνιγμὸν τῆς Κυρᾶ Φροσύνης καὶ τῶν 17 ἀφηγείται ὁ συγγραφεὺς μὲ πολὺ ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας.

Τὴν διήγησίν μου ἄς μὴ ἐκλάβῃ τις ὡς μυθιστόρημα. Ὅ,τι ἔμαθον γράφω. Καὶ ἀπὸ ποίους; Ἀπὸ τὸν θεῖον μου πρὸς μητρὸς Ἀναστάσιον Συλήβεργον, γνωστὸν ἐνταῦθα, ἀποθανόντα κατὰ τὸν χρόνον τῆς χολέρας. Ὁ ρηθεὶς θεῖος, γόνος ἀρχαίας εὐγενοῦς οἰκογενείας, ὑπῆρχεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα· ἔτυχε δὲ νὰ εὐρίσκηται κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀνωτέρω συμβάντος εἰς Ἰωάννινα· ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς γείτονας, ἦτοι τὴν μητέρα μου καὶ τὰς ἀδελφάς της. Κατωτέρω ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ τὰ περὶ γειτνιασεως. Ἡ Κυρὰ Φροσύνη, καταγομένη ἐξ ἀρχαίας οἰκογενείας τῶν Ἰωαννίνων, ἦτο ὑπανδρος, ὁ δ' ἀνὴρ αὐτῆς Βασιλείου ἐμπορεύετο εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Δεσπότης Ἰωαννίνων Γκάγκας ἦτο θεῖος της.

Εἰς Ἰωάννινα εἶχε φθάσει ἐκ Βενετίας ἰατρὸς σπουδάσας εἰς τὰ Παρίσια, Κυρίτσης Καραγιάννης καλούμενος, γόνος ἀρχαίας ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι μὲ θυσίαν τῶν κτημάτων των ἐγκατέλιπον τὴν πατρίδα, ἀρνηθέντες νὰ δεχθῶσι τὸν Ἰσλαμισμόν. καὶ αὐταὶ αἱ οἰκογένειαι ἦσαν δύο, ἡ τῶν Καραγιανναίων καὶ ἡ τῶν Μαρουτσαίων. Αἱ λαμπραὶ οἰκοδομαὶ των εἰς Βενετίαν σώζονται, ἀλλ' ὁ γόνος ἐξηλείφθη. Μὲ ποῖον σκοπὸν ἦλθεν ὁ πλούσιος αὐτὸς ἄνθρωπος εἰς τὴν δούλην πατρίδα, τὴν τυραννουμένην ἀπὸ τὸν Ἀλῆν; Ὁ Ἀλῆς βεβαίως ἐγνώριζε τὴν καταγωγὴν του· ἐξετίμησε τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν προσέλαβεν ἰατρὸν του. Ὁ ἰατρὸς αὐτὸς κατὰ τὸ φαινόμενον ἐλάτρευε τὸν Ἀλῆν, ἀλλὰ τί ἐκρύπτετο εἰς τὴν ψυχὴν του; Ἦτο δημοκρατικὸς· ἐσύχναζεν εἰς τῶν πατριωτῶν του τὰς οἰκίας, καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν τῆς Κυρᾶς Φροσύνης, μὲ τὴν ὁποῖαν ἀρχαία συγγένεια τὸν συνήνωνεν.

Ὁ Ἀλῆς, ἂν καὶ εἶχε καλοὺς στρατηγούς καὶ ἄξια παλληκάρια, δὲν ἀπεφάσιζε ν' ἀφιερῶνῃ τὴν τύχην του εἰς ξένα πρόσωπα. Ἦθελεν οἱ ὀφθαλμοὶ του νὰ κυβερνοῦν καὶ αἱ χεῖρες του νὰ πολεμοῦν· ἦτο καὶ στρατιώτης καὶ στρατηγός. Εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Σουλίου ἐξερχόμενος παρηκολουθεῖτο ἀπὸ τὸν δεσπότην Γκάγκαν καὶ τὸν ἰατρὸν του Κυρίτσην. Καθ' ὁδὸν θρησκευτικαὶ ἔριδες ἔλαβον χώραν μεταξὺ δεσπότη καὶ ἰατροῦ, ὁ δὲ Ἀλῆς ἀκούων ηὐφραίνετο καὶ ἐγέλα. Ὁ Ἀλῆς, ἐναλφάβητος, ἀμαθής, ἄθρησκος· ὁ Κυρίτσης, θείστης· ὁ Γκάγκας χριστιανός. Ὁ δεσπότης ὀργισθεὶς κατὰ τοῦ ἰατροῦ τὸν κατηράσθη, ὁ δὲ ἰατρὸς ἐξηκολούθει νὰ γελᾷ. Ὅταν ἐφθασαν εἰς ἓν μονοπάτι (ἀτραπὸν), ὁ Ἀλῆς διέβη ὡς πουλίον· ὁ

* βλ. Περιοδ. «Παναθήναια» σελ 183, ἔτος ΙΓ Φεβρ. 1913

Γκάγκας, επίσης επιτήδειος ιππεύς, ως άστραπή· άλλ' ό Ιατρός όλισθήσαντος του ίππου του έγένετο μετ' αύτου άφαντος εις τό χαϊνον χάσμα.

'Αλλ' ό 'Αλῆς ώργίσθη κατά του δεσπότου διά τήν κατάραν και έλυπήθη όχι όλίγον· άλλ' ή όργή και ή λύπη δέν έμπόδισαν τήν κίνησιν του νοός του. 'Αμέσως έκδίδεται και άποστέλλεται διαταγή προς τον προεστῶτα των 'Ιωαννίνων, όπως σφραγίση τὰ πράγματα του Ιατρού, άφ' ου φροντίση να γίνη τακτική καταγραφή.

'Ο προεστῶς Σταῦρος 'Ιωάννου ή Τσαπαλάμος, πατήρ του μακαρίτου διοικητού τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης, πρόθυμος πάντοτε εις τὰς διαταγὰς του, διώρισε τριμελή επιτροπήν, ή όποία μεταβάσα εις τό κατάλυμα του μακαρίτου Ιατρού κατέγραψε ταῦτα· άλλ' έτυχε μεταξύ των έπίπλων και κομωτήριον (τουαλέτα), του όποιου έλειπε τό κλειδί. Μέλος τῆς επιτροπῆς ήτο και ό προμνησθεὶς θεὶος μου Συλήβεργος. Τί χρειάζεται, λέγει, να τό ανοίξωμεν; Τί άλλο θὰ περιέχη παρά τὰ ξυράφια και τὰ αναγκαία δια στολισμόν; "Όχι, άπαντὰ εν μέλος τῆς επιτροπῆς έμπορος, πρέπει να τό ανοίξωμεν. 'Εχάλασαν τό κλειθρον, και πραγματικῶς, ως έλεγεν ό θεὶος μου, χρήματα δέν εύρέθησαν. 'Ο ειρημένος έμπορος προσθέτει, ότι τὰ κομωτήρια αὐτὰ έχουν και κρυφὰ μέρη και επέμενε να γίνη έρευνα· δέν ήργησε δέ ό ίδιος αὐτός έμπορος και με επιτηδειότητα κατώρθωσε ν' ανοιχθῆ και τό μυστικόν αὐτό μέρος, τό όποϊον έφερεν εις φῶς διάφορα γράμματα 'Ελληνίδων Χριστιανῶν και Μωμεθανίδων. "Ας μη φωνῆ παράδοξον, ότι αὐτὸς 'Οθωμανίδες έγραφον 'Ελληνιστί. Διδασκάλισσαι 'Ελληνίδες εισήρχοντο εις τούς γυναικωνίτας των 'Οθωμανῶν και έδίδασκον τὰ κοράσια των. Μεταξύ των γραμμάτων αὐτῶν ήσαν και μερικά τῆς Κυρᾶς Φρωςύνης. Τὰ γράμματά της δέν ήσαν έρωτικά. Περιείχον ύβρεις κατά του 'Αλῆ, ὃν άπεκάλει τύραννον βδελυρόν, και του όποιου.... τὰ γενεα.... 'Ο διπλωμάτης θεὶός μου λέγει ότι παρόμοια χαρτία πρέπει να μη υπάρχουν... "Όχι, άπαντὰ ό έμπορος ό καταδείξας τήν θέσιν, όπου εύρέθησαν τὰ γράμματα· αν τό μάθη ό 'Αλῆ πατᾶς, δέν έχω ὄρεξιν να χάσω τό κεφάλι μου. Βεβαίως αὐτός ήτο μυστικός κατάσκοπος του 'Αλῆ· ὅθεν ειπετο να μείνουν τὰ γράμματα εις τήν θέσιν των. 'Ο μακαρίτης θεὶος μου απέφυγε να μοι ειπη του έμπορου αὐτου τό ὄνομα, δια να δῆ δυσφημισθῆ ὄνομα οίκογενείας τότε ζώσης.

'Επέστρεψεν ό 'Αλῆς από τήν έστρατείαν, ή δέ πρώτη φροντίς του ήτο να μάθη τὰ τῆς καταγραφῆς των πραγμάτων του μακαρίτου Κυρίτη. Γονατιστός ενώπιόν του ό προεστῶς Σταῦρος 'Ιωάννου ή Τσαπαλάμος έτρεμεν.

«'Ορέ Σταῦρο, του λέγει· τί έκαμες δια τὰ πράγματα του Κυρίτη;»

«Τὰ πράγματα κτεγράφησαν και έβουλώθησαν (έσφραγίσθησαν), του άπαντὰ, ύψηλότατε βεζιρ έφέντη μας».

«'Ορέ Σταῦρο, έμαθα ότι έχει και ένα καλό και εύμορφο κασελάκι, 'που να μου τό φέρης· τό θέλω». Οὕτω διέταττεν ό 'Αλῆς.

«'Αμέσως ύψηλότατε (άπαντὰ ό Σταῦρος), φθάνει τό κομωτήριον».

«'Ανοιξέ το, όρέ Σταῦρο».

Τό ανοίγει τρέμων ό προεστῶς· ήγνῶει τὰ περιεχόμενα. Τίποτε δέν τῶ ειχεν ειπει ή επιτροπή.

Μετὰ τήν έρευναν των ὄρατῶν μερῶν του κομωτηρίου γράμματα δέν φαίνονται.

«Μῶρ', κύταξε καλά, μπίρο μου. Είναι και άλλα πράγματα».

'Ανακαλύπτεται τέλος και ή μυστική θέσις, και εύρίσκονται τὰ γράμματα, ὃν βεβαίως ειχεν γνώσιν ό 'Αλῆς, μαθῶν τὰ συμβάντα από τον έμπορον τον κατάσκοπόν του αναμφιβόλως.

«Μῶρ', τ' είναι αὐτὰ τὰ γράμματα; Διάβασέ τα, όρέ γραμματικέ».

Ἐναγινωσκομένων τῶν γραμμάτων ὁ προεστὼς Σταῦρος τὰ χά'νει. Ὁ Ἄλῃς ἀνάπτει, ταρασσεται, φρυάττει.

«Γράψε γρήγορα, γραμματικέ, τὰ ὀνόματα ὄλων». Στέλλει δὲ καὶ κράζει τὸν Ταῖρ Ἀμπάζην, πολιτάρχην (μπουλούμπασην). Ὁ Ταχίρ φθάνει.

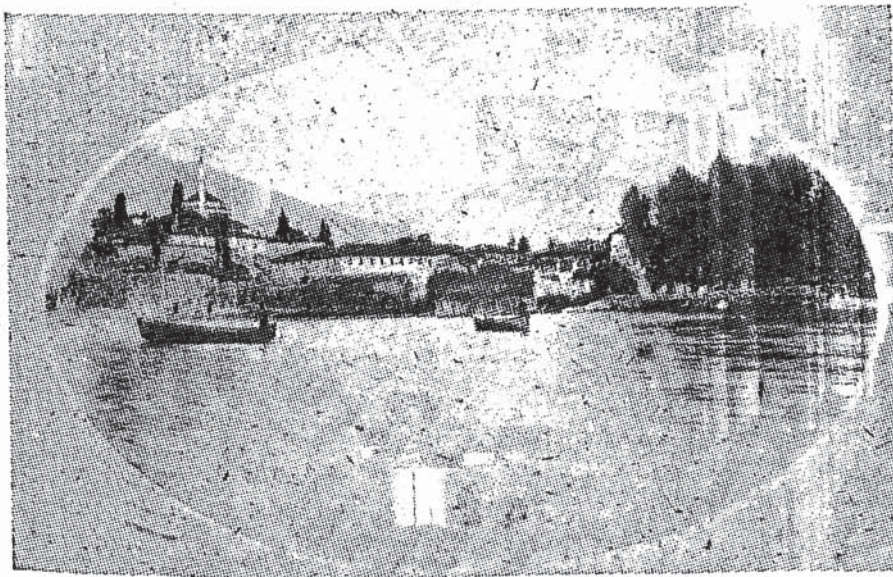
«Ταῖρ, πήγαινε ὀγλήγορα νὰ πιάσης ὅλες αὐτὲς τὶς κυράδες, ὅπου, εἶναι ἐδῶ γραμμένες, καὶ νὰ τὲς κλείσης εἰς τὰ Λιθαρίτσιο».

Τοῦ δίδει τὸν κατάλογον.

Ὁ φρόνημος Ταῖρ, παλαιόθεν συνέταιρος τοῦ Ἄλῃ καὶ συνεργασθεὶς διὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ἡπείρου. «ὄχι» τῷ ἀπαντᾷ: «δὲν τὸ κόμνω. Θὰ σηκωθῇ ὅλος ὁ κόσμος εἰς τὸ ποδάρι... Αὐτὰ εἶναι ἐντροπή, Ἄλῃ· ἴσάν θέλης, πήγαινε μόνος σου .. ἐγὼ δὲν ἀκούω». Ὡμίλου Ἀλβανιστί.

Θυμώνει ὁ Ἄλῃς· ἀλλὰ τί ἡδύνατο νὰ πράξῃ κατὰ συναδέλφου του, φρονιμωτάτου ἀνδρός;

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος)

Τὸ φρούριον τῶν Γιαννίνων καὶ ἡ λίμη, κατὰ παλαιὰν φωτογραφίαν

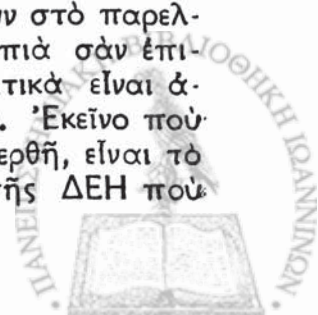
Η ΔΕΗ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Είναι πλέον σε όλους γνωστό το μεγάλο έργο που ανέλαβε η ΔΕΗ πρό δεκαετίας και είναι ακόμη γνωστότερα τα αποτελέσματα του έργου της σε όλοκληρη την Ελλάδα. Όταν το 1950 τής ανετέθη ο εξηλεκτρισμός της χώρας, η ΔΕΗ κάτενόησεν άμεσως προς ποία κατεύθυνση έπρεπε να στρέψη τις προσπάθειές της και αυτό ακριβώς έκανε. Άντελήφθη τις ανάγκες τής έπαρχίας και μοναδικός της πλέον σκοπός ήτο η άμεσος ήλεκτροδότησίς της, ώστε και να καλύψη τις επείγουσες ανάγκες της αλλά και να τής δώσει τις προϋποθέσεις τής άναπτύξεώς της σε γεωργικούς, οικιακούς και κτηνοτροφικούς τομείς. Τα έργα που κατασκεύασε κατά το παρελθόν και εύρισκονται ήδη εις λειτουργίαν ως και εκείνα που πρόκειται να κατασκευάση, δέν άποβλέπουν παρά στην έξύψωση του βιοτικού επιπέδου δια του άγαθού του ήλεκτρισμού. Μεγάλα ύδροηλεκτρικά και άτμοηλεκτρικά έργαστάσια που κατασκευάσθησαν στην Εύβοια, στη Μακεδονία, στη Θεσσαλία, στην Ήπειρο και στην Πελοπόννησο, δικαιώνωνν άπολύτως τις προϋποθέσεις τής ΔΕΗ, γιατί άποτελοϋν προσπάθειες μεγάλης πνοής και όρθως θεωροϋνται άληθινοί πνεύμονες οικονομικής εύρωστίας στις περιοχές που είναι έγκατεστημένα. Παράλληλα με τους σταθμούς αυτούς παραγωγής ήλεκτρικής ένεργείας, η ΔΕΗ κατασκεύασε πολλά χιλιόμετρα μεταφορής και διανομής του ήλεκτρισμού ως τις πλέον μακρυνές περιοχές τής Ελλάδος, σε συνδυασμό με τους άπαραίτητους ύποσταθμούς ύποβιβάσεως και άνυψώσεως του ήλεκτρικού ρεύματος. Σήμερα η πατρίδα μας έχει άπόλυτη έπάρκεια ένεργείας χάρις εις τα έργα αυτά, καλύπτοντας όχι μόνο τις πρώτες ανάγκες του πληθυσμού αλλά και τις εύρύτερες των πολυπλεύρων βιομηχανικών δυνατοτήτων δια την άνασυγκρότησιν του τόπου μας. Έξ άλλου τα κατασκευασθέντα έργα, ως και τα κατασκευαζόμενα η τα προγραμματισθέντα να κατασκευασθοϋν στο προσεχές μέλλον, προσέφεραν και προσφέρουν έργασία σε χιλιάδες άπασχολουμένων υπό τής ΔΕΗ και τέλος δέν έξάγεται πλέον το πολύτιμον έλληνικόν συνάλλαγμα για την άγορά καυσίμων υπό των διαφόρων βιομηχανιών, έφ' όσον τώρα κινοϋνται με ήλεκτρισμό.

Και άσφαλώς δέν ήταν δυνατόν μία περιοχή ως η Ήπειρος να λησμονηθή και να έξαιρεθή από το πρόγραμμα εξηλεκτρισμού τής ΔΕΗ. Μέχρι σήμερα η ΔΕΗ πραγματοποίησε πολλά έργα με ίκανοποιητικότερα άποτελέσματα στην περιοχή αυτή. Και αρχικά κατασκεύασε τον ύδροηλεκτρ.κό σταθμό του Λούρου, άνυψώνοντας ένα φράγμα για την δέσμευσι των ύδάτων του ποταμού. Η έγκατεστημένη ισχύς του είναι 5.000 κιλοβάτ. Ο Σταθμός αυτός, άν και μικρής άποδόσεως, προοριζόμενος άποκλειστικώς για την έξυπηρέτηση τής Ήπείρου, είναι ύπερεπαρκής. Επίσης τα δίκτυα διανομής ρεύματος έξαπλώθηκαν σε περιοχές άπομεμακρυσμένες και έξυπηρέτησαν συνολικά 60 πόλεις και χωρία, εκ των όποιων τα 50 έλαβον ήλεκτρική ένεργεια για πρώτη φορά. Έξηγοράσθησαν όλες οι ήλεκτρικές έταιρίες τής περιοχής και ένισχύθησαν η άντικατεστάθησαν έξ όλοκλήρου τα δίκτυα ήλεκτροφωτισμού, ένω κατεβλήθη προσπάθεια όπως αύξηθοϋν οι

ώρες λειτουργίας των τοπικών σταθμών παραγωγής κατά το δυνατόν περισσότερο. Έτσι, πόλεις όπως η Άρτα, τα Ίωάννινα, η Ήγουμενίτσα, η Πάργα, οι Φιλιάτες, η Κόνιτσα, η Δροσοπηγή, το Μέτσοβο κ. ά., ήλεκτροδοτήθησαν πλήρως, ένω τα παλαιά τους δίκτυα και οι έλλειψεις έγκαταστάσεις δέν επέτρεπαν την όμαλή και άπρόσκοπτη έξυπηρέτησή τους. Τέλος, στο γεωργικό τομέα οι προσπάθειες τής ΔΕΗ υπήρξαν εύεργετικές, άφοϋ μέχρι σήμερα δημιουργήθηκαν 24 άρδευτικά στην Άρτα με την ένίσχυση του άνασχετικού συγκροτήματος τής Βίγλας, 334 στην Πρέβεζα και 67 στην Ήγουμενίτσα. Χιλιάδες στρέμματα ξηρικών χωραφιών έγιναν ποτιστικά και άποδίδουν πολλαπλάσιο εισόδημα.

Όλα αυτά όμως άνήκουν στο παρελθόν και δέν άναφέρονται πια σαν επιτεύγματα, γιατί δικαιωματικά είναι άποκτήματα τής Ήπείρου. Έκείνο που θα ήταν χρήσιμο να άναφερθῆ, είναι το μελλοντικό πρόγραμμα τής ΔΕΗ που

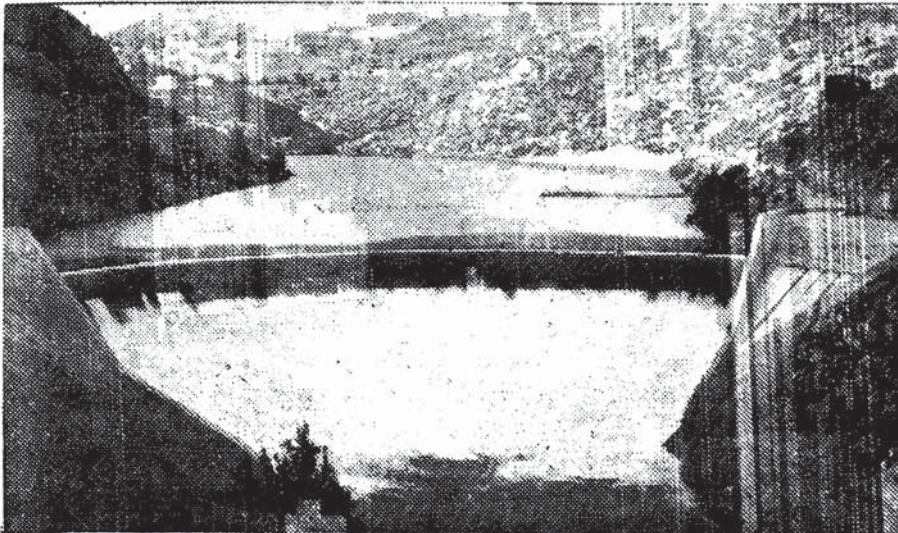

·ἀφορᾶ τὴν περιοχή αὐτή. Σὲ τρεῖς κυ-
ρίως τομεῖς ἠπρόκειται ἡ ΔΕΗ νὰ κάνη
αἰσθητὴ τὴν παρουσία της. Καὶ σὰν
πρῶτο της ἀσφαλῶς μέλημα ἔχει προ-
γραμματίσει τὴν ἐνίσχυση τοῦ ὑδροη-
λεκτρικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λούρου μὲ μιὰ
τρίτη μονάδα ἰσχύος 4.000 κιλοβάτ,
ἔτσι ὥστε τὸ ἔργοστάσιο αὐτὸ νὰ μπο-
ρῇ νὰ ἐξυπηρετῇ καὶ μελλοντικὰ τὴν
διαρκῶς αὐξάνουσαν ζήτησιν ἠλεκτρικῆς
ἐνεργείας. Ὁ δεύτερος τομεὺς ἀφορᾶ καὶ
πάλι τὴν ἐνίσχυση τῆς παραγωγῆς,
ἀλλὰ τὸ νέο μέτρο λύει ἀποφασιστικὰ
τὸ πιθανὸ πρόβλημα ἐλλείψεως ἐνερ-
γείας, γιατί προβλέπει σύντομα τὴ σύν-
δεση τοῦ σταθμοῦ Λούρου, μὲ τὸ ἐθνι-
κὸ δίκτυο. Ἡδη ἀπὸ πλευρᾶς σταθμοῦ
Λούρου ἡ γραμμὴ μεταφορᾶς 150.000
βόλτ προσήγγισε τὸν Πατραϊκὸ Κόλπο
καὶ ἀπομένει μόνο τὸ μικρὸ τεμάχιο ἀπὸ
Πατρῶν ὡς τὸ Ρίο γιὰ νὰ συνδεθῇ ὑπο-
βρυχίως μὲ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ Ἄν-
τιρρίου. Τέλος, ὁ τρίτος τομεὺς ἀφορᾶ
τὴν ἐπέκταση τοῦ δικτύου διανομῆς εἰς
ὅλον ἐν καὶ περισσότερα χωρῖα τῆς Ἡ-

πείρου μετὰ τῆς φυσιολογικῆς αὐξήσεως
καὶ τῶν ἀρδευτικῶν συγκροτημάτων,
τὰ ὁποῖα θὰ ἀποδώσουν, ὡς εἶναι φυσι-
κόν, πολλὰς χιλιάδες στρέμματα στὴν
καλλιέργεια.

Οἱ προβλέψεις τῆς ΔΕΗ περιλαμβά-
νουν τὴν ἠλεκτροφότηση 37 χωρίων συ-
νολικά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ 30 εὑρίσκονται
στὴ μεθόριο περιοχή, διὰ τῆς ἰδρύσεως
ἐνὸς σταθμοῦ παραγωγῆς εἰς τὴν Πυρ-
σόγιαννη καὶ διὰ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων
σταθμῶν Κονίτσης καὶ Φιλιατῶν.

Ὅπως γίνεται ἀντιληπτὸν ἐκ τῶν ἄ-
νωτέρω, ἡ ΔΕΗ, ἡ ὁποία ἀναγνωρίζει
τὴς ἀνάγκες τῆς Ἡπείρου, διὰ τῶν ἄνω-
τέρω νέων μέτρων ἀποβλέπει εἰς τὴν
ἀρτίαν ἐξυπηρέτησιν τῆς μεγάλης αὐτῆς
περιοχῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὴν πλή-
ρη ἀξιοποίησιν τοῦ ἐδάφους καὶ βιομη-
χανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἀναγκῶν της,
εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστῇ ἓνα τῶν
πλέον εὐρώστων οικονομικῶν βάθρων
ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθῇ μετὰ βε-
βαιότητος ἡ ἑλληνικὴ μελλοντικὴ οἰκο-
νομία.

Τὰ ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα τοῦ Λούρου. (Δ. Ε. Η.). Ἐκεῖ πού
ἦταν νοσογόνος ἐστία ἐλωδῶν πυρετῶν, ἠλεκτρογενήτριες
τῆς Δ·Ε·Η, σκορπίζουσι φῶς στὰ Ἡπειρωτικὰ χωριά.

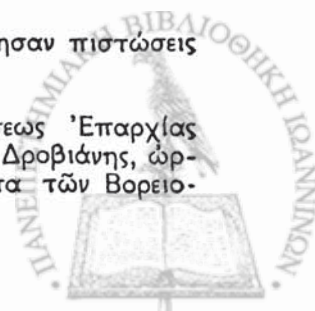

Η Π Ε Ι Ρ Ω Τ Ι Κ Α Ι Ε Ι Δ Η Σ Ε Ι Σ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1961

Πρὸς πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν μας παραθέτομεν κατωτέρω ἡμερολογιακῶς καὶ ἐν συντομίᾳ ἀνασκόπησιν τῶν κυριωτέρων ἡπειρωτικῶν εἰδήσεων μηνὸς Ἰανουαρίου 1961. Αἱ πλείσται τούτων ἐδημοσιεύθησαν λεπτομερῶς εἰς τὴν ἔγκριτον ἐφημερίδα τῶν Ἰωαννίνων «Πρωϊνὸς Λόγος».

- 4 Ἰανουαρίου Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Εὐάγγελος Ἀβέρωφ - Τσοίτσας, συνοδουόμενος ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν κ. κ. Μπίτζιου καὶ Ρούσου, ἐφθασεν εἰς Ἰωάννιν, ἐνθα συνειργάσθη μετὰ τὰς τοπικὰς ἀρχὰς ἐπὶ ἡπειρωτικῶν ζητημάτων καὶ ἐδέχθη ἐπιτροπὰς καὶ Προέδρους Κοινοτήτων. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεκοινωνήσῃ μετὰ τὸν λαὸν τῆς ὑπαίθρου καὶ παρέστη εἰς συγκεντρώσεις ὀργανώσεων τῶν Ἰωαννίνων.
- * Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων ἐνεκρίθη πίστωσις 3 ἑκατομ. δρχ. διὰ τὴν ἀποπέρατῶσιν μικρῶν κοινωφελῶν ἔργων εἰς τὸν Νομὸν Πρεβέζης.
- 7 Ἰανουαρίου Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἰωαννίνων, προτάσει τοῦ Δημάρχου κ. Γρ. Σακκά, ἀπεφάσισε παμπηφεῖ ὅπως ἐπιδοθῇ τὴν 21ην Φεβρουρίου, ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰωαννίνων, εἰς τὴν Α. Β. Υ. τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον - Ὀλυμπιονίκην, ἀργυρὰ λέμβος.
- * Εἰς τὸ χωρίον Κομπότι (Ἄρτης) ἡ κυρία Κ. Θεοχάρη ἔτεκε τρίδυμα, ἐκ τῶν ὁποίων δύο θήλεα καὶ ἓν ἄρρεν.
- * Ἡ δημοπρασία διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἐπαρχιακῶν ὁδῶν Μπουτζαρᾶ, Κουρέντων, Ψίνης καὶ Δελβινακίου - Στρατινίστης - Κερασόβου κατεκυρώθη εἰς τὸν ἐργολάβου δημ. ἔργων κ. Τσίντζαν.
- 8 Ἰανουαρίου Μεγάλην ἐπιτυχίαν ἐσημείωσε ἡ ἑορτὴ τῆς πίττας τοῦ «ξενητεμένου Ἠπειρώτου» τῆς Πανεπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας, ἣτις διδεται κατ' ἔτος, χάριν τῶν ξενητεμένων Ἠπειρωτῶν, μετὰ πλούσιον καλλιτεχνικὸν πρόγραμμα καὶ ἡπειρωτικοὺς χοροὺς.
- * Ὁ Πρόεδρος τῆς Τουριστικῆς ἐπιτροπῆς Ἰωαννίνων κ. Γ. Φιλίππου κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας παραμονὴν του ἐπεσκέφθη τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀβέρωφ μετὰ τοῦ ὁποίου συνειργάσθη διὰ τὰ Τουριστικὰ θέματα τῶν Ἰωαννίνων. Διὰ τὰ ἴδια θέματα ἐπεσκέφθη καὶ τὸν Πρόεδρον τοῦ Ε. Ο. Τ. κ. Γεώργ. Πλυτᾶν.
- 9 Ἰανουαρίου Τὰ εἰς τὸν πρόεδρον κύριον Ἀϊζενχάουερ προσφερθέντα δῶρα ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κ. Γρ. Σακκά (χρυσοῦν μετάλλιον τῆς πόλεως Ἰωαννίνων ὡς καὶ ἀργυρὰν ταμπакέραν Γιαννιώτικης λαϊκῆς τέχνης) ἐτοποθετήθησαν καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸ μουσεῖον τῶν διατελεσάντων προέδρων τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.
- 12 Ἰανουαρίου Εἰς σύσκεψιν τοῦ Σωματείου «Οἱ Φίλοι τῶν Ἰωαννίνων» ἀνεκοινώθη ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐδέχθη νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν Αὐτοῦ Προστασίαν τὴν Πινακοθήκην τῶν Ἰωαννίνων καὶ ὅτι εἰς τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τῆς 21 - 2 - 1961 θὰ παραστῇ ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια. Ὁ καθηγητὴς - ζωγράφος κ. Κ. Μαλάμος ἀνέφερεν ὅτι μέχρι στιγμῆς ἔχουν δωρηθῆ 36 ἔργα.
- * Περὶ τὴν 5 μ. μ. ὥραν εἰς Πυρσόγιαννην Κονίτσης ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια ἠλεκτροδοτήσεως τῶν παραμεθορίων Κοινοτήτων τῆς ἀκριτικῆς περιοχῆς Κονίτσης, Πυρσογιάννης, Βούρμπιανης, Ἀσημοχωρίου, Χιονάδων, Πληκατίου καὶ Γοργοποτάμου.
- 13 Ἰανουαρίου Εἰς τὰ Ὑποκαταστήματα τῆς Α. Τ. Ε. ἐν Ἠπειρῷ ἀπεστάλησαν πιστώσεις διὰ τὴν χορήγησιν δανείων πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς δενδροκομίας.
- 14 Ἰανουαρίου Συνεργασία τῶν Βορειοηπειρωτικῶν Ὀργανώσεων, Ἐνώσεως Ἐπαρχίας Δελβίνου, Ἐθνικοῦ Συνδέσμου Χειμαρριωτῶν καὶ Ἀδελφότητος Δροβιάνης, ὡργανώθη ὀλονύκτιος χορευτικὴ ἑορτὴ, καθ' ἣν ἐκόπη ἡ «Πίττα τῶν Βορειοηπειρωτῶν».

- 15 Ἰανουαρίου Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπαρασημοφόρησε τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, Ἄρτης κ. Ἰγνατίου, Πρεβέζης κ. Στυλιανόν καὶ Παραμυθίας -Γηρομερίου κ. Τίτον διὰ τὴν ἐθνικοθρησκευτικὴν καὶ κοινωνικὴν δράσιν των.
* Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ βουλευτοῦ Θεσπρωτίας κ. Ν. Ἀθανασίου, τ. ὑπουργοῦ, ἡ νομισματικὴ ἐπιτροπὴ ἐνέκρινε δάνειον 10 ἑκατομμ. δρχ. πρὸς τὸ Ταμεῖον ἐπαρχιακῆς ὁδοποιΐας Θεσπρωτίας.
* Ὁ ἐκ Μηλέας (Μετσόβου) κ. Τριαντ. Φούφας ἐδώρησεν εἰς τὴν γεννέτειράν του 60 χιλ. δρχ. πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.
- 17 Ἰανουαρίου Ἡ Πανηπειρωτικὴ Ἀδελφότης Ἀθηνῶν ἐτέλεσεν εἰς τὸν ἱερὸν Ναὸν τῆς Χρυσοπηλαιωτίσσης τὴν ἐτησίαν ἐορτὴν τῆς ἐπὶ τῇ Ἐπετείῳ τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
- 19 Ἰανουαρίου Ὡς ἀνεκοίνωσεν ὁ Δήμαρχος Ἰωαννίνων κ. Σακκάς, ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Καραμανλῆς ἀπεφάσισε ὅπως τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ χώρου τῶν στρατῶνων ἀναλάβῃ ὁ Ε. Ο. Τ. Εἰς τὸν χώρον τοῦτον θ' ἀνεγερθοῦν Τουριστικὸν περίπτερον, ἐστιατόριον κλπ., ἡ δαπάνη τῶν ὁποίων θ' ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 14 ἑκατομμ. δραχμῶν.
* Ἡ Ἐταιρεία Ἡπειρώτικῶν Μελετῶν ὑπέβαλεν διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς βουλευτοῦ κ. Κ. Φρόντζου αἴτησιν πρὸς τὸ Δημ. Συμβούλιον Ἰωαννίνων διὰ τὴν παραχώρησιν οἰκοπέδου ὑπὸ τοῦ Δήμου πρὸς ἀνέγερσιν κτιρίου στεγασεως αὐτῆς ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς δημιουργίας αἰθουσῶν διαλέξεων καὶ ξενῶνος διὰ τὴν φιλοξενίαν ὑψηλῶν προσωπικοτήτων ἀφ' ἑτέρου.
- 20 Ἰανουαρίου Ὁ Δήμαρχος Δελβινακίου κ. Λάμπρου διαμαρτύρεται τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν κ. Καραμανλῆν διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Δασαρχείου Πωγωνίου καὶ ἀξιοῖ τὴν ἄμεσον ἐπανασύστασιν τούτου.
* Εἰς ἡλικίαν 113 ἐτῶν ἀπεβίωσεν εἰς Ἰωάννινα ὁ ἐκ Μετσόβου Γ. Ἀδαμαντόπουλος.
- 21 Ἰανουαρίου Συνεργεῖον τοῦ Ε. Ο. Τ. προέβη εἰς Ἄρταν εἰς καταμετρήσεις διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησίας «Παρηγορήτισσα» καὶ τῶν πλατειῶν «Σκουφᾶ» καὶ «Κιλκίς».
* Μεταξὺ τῆς Δ. Ε. Η. καὶ τῆς Κοινότητος Βασιλικοῦ ὑπεγράφη σύμβασις διὰ τὴν τοποθέτησιν 150 φωτιστικῶν σημείων εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κοινότητος.
- 22 Ἰανουαρίου Ὁ κ. Σακκάς ἀπέστειλε προσκλήσεις πρὸς τὰς Α. Α. Μ, Μ. τοὺς Βασιλεῖς, τὸν Διάδοχον, τὰς Πριγκιπίσσας, τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως διὰ τῆς παρουσίας των τιμήσουν τὰς ἐορτὰς τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἰωαννίνων.
* Ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ ἀνέλαβε τὴν Πρυτανεῖαν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ συμπατριώτης κ. Βασίλειος Βέλλας, καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.
* Ἡ Ἐνωσις Ἡπειρωτῶν Βύρωνος (Ἀθηναί) ἐτέλεσε λειτουργίαν μετ' ἄρτοκλασίας εἰς μνήμην τοῦ Νεομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, προστάτου τῆς Ἐνώσεως.
* Ἡ Κοινότης Μεγ. Περιστερίου (Ἰωαννίνων) διαδηλώνει ἄπειρον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν κ. Νομάρχην Ἰωαννίνων, τὰς Δασοτεχνικὰς Ὑπηρεσίας Ἡπείρου, Δασάρχην Μετσόβου, τὸ Ὑπ. Γεωργίας καὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Κ. Καραμανλῆ διὰ τὴν ἐπίσπευσιν τῶν Δασοτεχνικῶν ἔργων τῆς Κοινότητος.
- 25 Ἰανουαρίου Ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τίτου ἐγένετο πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον εἰσήγησις, ὅπως αὕτη ἀνακηρύξῃ τὸν Ἅγιον Δουᾶτον ὡς Πολιοῦχον ὀλοκλήρου τῆς Θεσπρωτίας καὶ καθιερώσῃ ἐπίσημον ἐορτασμὸν τῆς μνήμης αὐτοῦ τὴν 30ὴν ἐκάστου Ἀπριλίου.
- 27 Ἰανουαρίου Ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐξέλεξε τακτικὸν καθηγητὴν διὰ τὴν ἔδραν τῆς Καρδιολογίας τὸν ἐκ Διλόφου Ζαγορίου συμπατριώτην κ. Γεώργιον Μιχαηλίδην.
- 28 Ἰανουαρίου Ἦρχισαν αἱ ἐργασίαι διαμορφώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ χώρου τοῦ Τουριστικοῦ ξενοδοχείου «Ζενία» Ἰωαννίνων.
- 31 Ἰανουαρίου Ὡς ἀνεκοίνωσαν οἱ βουλευταὶ Θεσπρωτίας κ. κ. Ἀθανασίου καὶ Ἀθανασᾶκος, ὑπὸ τοῦ Α. Σ. Ε. Π. ἐλήφθη ἀπόφασις, ὅπως τὸ Γυμνάσιον Φιλιατῶν ἀναγνωρισθῇ ὡς αὐτοτελὲς Ἀγροτικῆς κατευθύνσεως.

Ἑπειρωτικά Βιβλία : Ἑπειρος—Λαογραφικά κλπ. Ἄλ. Μαμμοπούλου

ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΑΙ

Ὁ συνεργάτης μας κ. Ἄλ. Μαμμόπουλος ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ ὀποίου «Ἑπειρος» Λαογραφικά — Ἠθογραφικά — Ἐθνογραφικά ἐδημοσιεύσαμε καὶ δημοσιεύομεν ἀποσπάσματα, ἔχει πραγματικὴν, ὅπως λέγεται εἰς τὸ θέατρον, «πιέναν» καὶ ἐγκωμιάζεται μὲ ἐνθουσιασμόν καὶ ἀπὸ τὸν ἡμερήσιον Ἀθηναϊκὸν Τύπον καὶ ἀπὸ προσωπικότητος τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Ἐπιστημῶν.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω περικοπὰς κρίσεων, αἱ ὁποῖαι ἀντανακλοῦν εἰς τὴν Ἑπείρον καὶ τὰς ὁποίας μετὰ τιμῆς καὶ στοργῆς συγχρόνως υἱοθετεῖ τὸ Περιοδικόν μας.

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ τέως πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας κ. Παν. Ἡλ. Πουλίτσας εἰς τὸν ἐμπνευσμένον πρᾶγματι πρόλογον τοῦ βιβλίου τοῦ συγγραφέως γράφει:

«.....ὠραία, ἐνδιαφέρουσα καὶ λαμπρὰ μελέτη.....»

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος καὶ τ. Ὑπουργὸς, στρατηγὸς κ. Δημ. Ν. Μπότσαρης :

«.....Ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν μεγάλην χαρὰν, τὴν ὁποίαν μοῦ προσέφερεν ἡ μελέτη τοῦ Ἀ' τόμου τοῦ συγγράμματός σας περὶ Ἑπείρου.

Ἡ συλλογή, ἡ συμπύκνωσις καὶ ἡ ρυθμικὴ κατάταξις τόσων πολυτίμων στοιχείων λιογραφικῶν, ἠθογραφικῶν καὶ ἐθνογραφικῶν προσδίδουν εἰς τὴν ἐργασίαν σας αὐτὴν ἀξίαν ἀκόμη μεγαλύτεραν λόγῳ τῆς ἐπικαιρότητος τοῦ θέματος κατὰ τὴν δύσκολον αὐτὴν ἐποχὴν τῆς διαφοροποιήσεως τῶν Ἑπειρωτικῶν στοιχείων.

Οἱ νέοι τρόποι τῆς ζωῆς, ἡ πάροδος τοῦ χρόνου, ὡς καὶ ὁ ἀπὸ 48 ἐτῶν ἐπιχειρούμενος ἀφελληνισμὸς τῆς Βορείου Ἑπείρου ἐξηγοῦν τοῦτο.

Ἐπίσης ἀνέγνωσα μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν οἰκογενειάν μου ἀνέκδοτα ἄσματα.

Συγχαίρων καὶ εὐχαριστῶν θερμότατα, σᾶς παρακαλῶ, ὅπως μὲ ἐγγράψητε διὰ 10 ἀντίτυπα, ἵνα τὰ διαθέσω καταλλήλως....»

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς, Βουλευτὴς καὶ τ. Ὑπουργὸς κ. Γεώρ. Ἀθανασιάδης Νόβας :

«.....Ἐῶχομαι τὸν καινούργιο χρόνο εὐτυχισμένον καὶ σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ ὠραῖοτατο βιβλίό σας, πὸν καὶ σὲ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον καὶ σὲ καλλιτεχνικὴ ἐμφάνισι εἶνα,

ἐξαιρέτο. Ἦπειρώτης καὶ ἐγὼ (Ζαγορίσιος) τὴν καταγωγή πατρόθεν, τὸ διεξέρχομαι μὲ ἄπληστη συγκίνησι. Δεχθῆτε τὰ εἰλικρινῆ μου συγχαρητήρια»....

Ὁ Βουλευτὴς καὶ τ. Ὑπουργὸς κ. Νικ. Ἀθανασίου.

«...Σᾶς συγχαίρω διὰ τὴν φιλότιμον καὶ ἀξιόλογον συγγραφήν σας καὶ τὴν θετικὴν συμβολὴν εἰς τὴν Ἠπειρωτικὴν ἱστορίαν....»

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Κ. Μέρτζιος, ἐκ Βενετίας :

«.....μόλις ἐπεράτωσα τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ συγγράμματός Σας «**ΗΠΕΙΡΟΣ**» πού εἶχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ στείλετε.

Σᾶς βεβαιῶ εἰλικρινῶς ὅτι ἐμμεσα ἐνθουσιασμένος, διότι εἶναι ἔργον μακρᾶς πνοῆς καὶ μαρτυρεῖ τὴν ἄσβεστον πατριδολατρίαν Σας. Ἐρευνᾶτε τὰς ἱστορικὰς πηγὰς, ἐπιφέροντες ὀρθὰς κρίσεις ἐπὶ διαφόρων συμβάντων, ἰδίᾳ, ἐπὶ τῆς ἀθρόας ἐξισλαμίσεως, παραθέτετε μὲ τόσο χιούμορ τοὺς «μεσελέδες» καὶ τὰ διάφορα ἀνέκδοτα, μᾶς περιγράφετε μὲ ζωηρὰ χρώματα ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ πολυπαθοῦς ἐκείνου Ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς πατρίδος μας, πού στενάζει ὑπὸ ξένον ζυγόν, μᾶς ἀφηγεῖσθε διάφορα ἐπεισόδια μὲ ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ χωριῶν, μᾶς κατατοπίζετε ἐπὶ τῶν ἐνδυμασιῶν τῶν διαφόρων περιφερειῶν, παραθέτοντες καὶ ὠραιότατα ἐγχρωμα πρότυπα. Ὅλα αὐτὰ, ἀγαπητὲ κ. Μαρμόπουλε, ἀποτελοῦν ἓνα λαογραφικὸν θησαυρόν, ἀνάμικτον μὲ ἱστορίαν καὶ μοῦ ἐνθυμίζουν τὸν Αἰλιανόν, πού ἔγραψε τὴν Ποικίλην Ἱστορίαν.

Ἐγράψατε ἓνα ἔργον πού Σᾶς τιμᾶ καὶ ἐπισύρει τὴν εὐγνωμοσύνην ὅλων ἡμῶν τῶν Ἠπειρωτῶν. Ἐργον ἀξιὸν τῶν θερμοτάτων συγχαρητηρίων μου καὶ ἀξιὸν ἀκόμη νὰ τύχη καὶ βραβεῖον ἀπὸ τὴν Ἀκαδημίαν μας, πρὸς τὴν ὁποίαν Σᾶς συνιστῶ νὰ ὑποβάλητε τὰ σχετικὰ 3 ἢ 4 ἀντίτυπα πρὸς κρίσιν καὶ βράβεισιν.

Κλείων τὴν παροῦσαν μου ἀπευθύνω εἰς Ὑμᾶς ἓνα μεγάλο Ἐῶγε !»

Ἦ Ἐφημέρις «Ἐστία» τῆς 11-1-1961 τίτλο «Ἦ Ἑλληνικὴ Ἠπειρος».

«Ἐπραξε λαμπρὰ ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία, ἀποτίουσα φόρον τιμῆς πρὸς τοὺς τόσους Ἠπειρώτας εὐεργέτας της, νὰ ἐκδόσῃ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἦ Ἠπειρος» ὠραῖον ἔργον τοῦ κ. Ἀλεξ. Χ. Μαρμπούλου, τοῦ ὁποίου ἐκκυκλοφόρησεν ἤδη ὁ 1ος τόμος.

Ἦ μελέτη αὐτὴ, γραμμὴν μὲ στοργὴν καὶ ἐνθουσιασμόν πατριωτικόν, ἀποτελεῖ, ὄντως, τὴν καλλιτέραν ἀπάντησιν εἰς τὰς περὶ Ἠπείρου ἀχρεϊότητας τοῦ Ἰταλικοῦ Γεν. Ἐπιτελείου, πού ἀπεκαλύφθησαν πέρυσιν, διὰ τοῦ γνωστοῦ πρὸς τὸ ΝΑΤΟ ὑπομνήματος τῶν Ἰταλῶν. Μὲ ἐπιμέλειαν μελίσεως ὁ κ. Μαρμόπουλος συνεκέντρωσεν εἰς τὸ ἔργον του ὅλας τὰς ἐθνογραφικὰς καὶ λαογραφικὰς ἀποδείξεις περὶ τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Ἠπείρου καὶ τὰς προσωπικὰς ἢ ἄλλας ἀναμνήσεις περὶ τῶν κατὰ τόπους ἠθῶν καὶ ἐθίμων συμπεληρώσων τὰ ὠραῖα ἐγχρωμα σκίτσα τῆς κ. Ἀθ. Ταρσοῦλη ἀπὸ τὸ Αεῦκωμα «Ἑλληνικὲς φθορεσιές» καὶ αἱ φωτογραφίαι ἀπὸ τὴν συλλογὴν σχεδίων τῆς κ. Χατζημιχάλη».

33106:K:1

